

Caiet de lucru gratuit

Gheorghe Florin Ghețău, Olenca Georgiana Ghețău,
Liuba Sazon

ISTORIE

**CAIET DE LUCRU PENTRU
CLASA A VIII-A**

53 de fișe de lucru

ISBN: 978-606-009-352-7

CUPRINS

Unitatea I. Introducere	4
Fișa 1. Spațiul geografic natural.....	4
Fișa 2. Periodizarea istoriei românilor	7
Unitatea II. Preistoria în spațiul românesc	9
Fișa 3. Epoca pietrei.....	9
Fișa 4. Epoca metalelor	11
Fișa 5. Studiu de caz: Culturile Cucuteni și Hamangia.....	12
Fișa 6. Studiu de caz: Cultura Sărata Monteoru.....	13
Unitatea III. Geto-dacii.....	14
Fișa 7. Izvoare istorice despre geto-daci: Herodot, Strabon, Cassius Dio.....	14
Fișa 8. Studiu de caz: Histria	16
Fișa 9. Burebista. Decebal; cucerirea Daciei de către romani.....	18
Fișa 10. Studiu de caz: Sarmizegetusa	20
Fișa 11. Studiu de caz: Podul de la Drobeta, Columna lui Traian, Monumentul de la Adamclisi.....	22
Unitatea IV. Etnogeneza românească	23
Fișa 12. Dacia romană. Romanizare. Creștinism.....	23
Fișa 13. Așezarea slavilor la sudul Dunării. Romanitatea Orientală.....	25
Fișa 14. Poporul român – popor romanic.....	27
Fișa 15. Studiu de caz: Surse istorice despre români la sfârșitul mileniului I.....	29
Unitatea V. Evul Mediu românesc.....	30
Fișa 16. Primele forme de organizare statală	30
Fișa 17. Statele medievale în spațiul românesc: Transilvania, Țara Românească, Moldova, Dobrogea	33
Fișa 18. Studiu de caz: Diversitatea etnică și confesională în spațiul românesc	34
Fișa 19. Spațiul românesc și politica de cruciadă târzie de la Mircea cel Bătrân la Mihai Viteazul.....	36
Fișa 20. Studiu de caz: Cetăți medievale.....	38
Fișa 21. Studiu de caz: Biserica episcopală de la Curtea de Argeș.....	40
Unitatea VI. Modernitatea tipurie	41
Fișa 22. Constantin Brâncoveanu. Dimitrie Cantemir	41
Fișa 23. Iluminism și reformism: Transilvania sub Habsburgi	43
Fișa 24. Secolul fanariot	44
Fișa 25. Studiu de caz: Supplex Libellus Valachorum.....	46

Unitatea VII. Lumea românească până la jumătatea secolului al XIX-lea	47
Fișa 26. Români între Orient și Occident. Conservatorism și modernizare.....	47
Fișa 27. Studiu de caz: Tudor Vladimirescu.....	49
Fișa 28. Studiu de caz: Generația pașoptistă. Programe și consecințe ale revoluției.....	50
Fișa 29. Studiu de caz: Rromii – de la robie la emancipare.....	52
Unitatea VIII. România modernă	54
Fișa 30. Formarea statului român modern: domnia lui Alexandru Ioan Cuza	54
Fișa 31. Regatul României – Carol I.....	56
Fișa 32. Studiu de caz: Constituția din 1866	57
Fișa 33. Studiu de caz: Războiul de Independență	58
Fișa 34. Studiu de caz: Opțiuni politice în România modernă	60
Fișa 35. Studiu de caz: Cultura în spațiul românesc.....	61
Unitatea IX. România secolelor XX-XXI	63
Fișa 36. România și Primul Război Mondial. Marea Unire din 1918.....	63
Fișa 37. România interbelică. Economie și societate – lumea urbană și lumea rurală.....	66
Fișa 38. Studiu de caz: Orașul: arhitectură modernă și tradiții rurale.....	68
Fișa 39. Studiu de caz: Minorități naționale în România	70
Fișa 40. Studiu de caz: Constituțiile din perioada interbelică	72
Fișa 41. Studiu de caz: Idei politice în lumea românească interbelică.....	74
Fișa 42. Studiu de caz: Monarhia după Primul Război Mondial	76
Fișa 43. România în Al Doilea Război Mondial	78
Fișa 44. Studiu de caz: Holocaustul în România: evreii și rromii.....	80
Fișa 45. România – stat comunist	82
Fișa 46. Studiu de caz: Rezistența anticomunistă.....	85
Fișa 47. Studiu de caz: Viața cotidiană în perioada regimului comunist.....	86
Fișa 48. Studiu de caz: Manipulare și propagandă. Omul nou. Consecințe	87
Fișa 49. Studiu de caz: Epoca Nicolae Ceaușescu.....	91
Fișa 50. România în contextul Războiului Rece.....	92
Fișa 51. Regimul politic democratic din 1989 până azi.....	95
Fișa 52. Studiu de caz: Constituția României din 1991	96
Fișa 53. Integrarea euro-atlantică a României.....	97

ȘTIAI CĂ...

...în ceea ce privește suprafața, România ocupă locul 84 între statele lumii?

...din perspectiva suprafeței, România actuală este un pic mai mică decât statul american Oregon?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Un brâu de munți ocolește, precum zidul o cetate, toată această țară, și dintr-însul, ici-colea, se desfac mai multe șiruri de dealuri înalte și frumoase, mărețe piedestaluri înverzite. (...) Mai presus de acel brâu muntos se înalță două piramide mari de munți cu crestele încununate de o veșnică diademă de ninsoare, care, ca doi uriași, stau la ambele capete ale țării, privind unul spre altul.”

Nicolae Bălcescu, *Românii supt Mihai Vodă Viteazul*

B. „Din elementele firești, configurația și așezarea țării vor juca rolul cel mai mare în mersul istoriei unui popor, deși acest rol se poate modifica după cum se îndreaptă pasul timpurilor. Natura reprezintă, în formele ei neclintite și înțepenite, elementul statornic în viața poporului, plăsmuirile minții omenești pe cel progresiv și schimbător. Din întrepătrunderea lor mutuală se desface în decursul veacului pânza istoriei.”

A.D. Xenopol, *Istoria Românilor*

1. Ce comparație folosește autorul sursei A pentru a descrie așezarea Munților Carpați?

---

2. Care sunt sentimentele ce răzbat din primul text?

---

3. Indică, pe baza sursei B, elementele care joacă cel mai important rol în istoria unui popor.

---

4. Care este elementul statornic din viața unui popor? Dar cel schimbător?

II. Studiază tabelul și harta de mai jos și răspunde la cerințe.

Perioadă	Suprafață	Populație
România în anul 1899	aproximativ 130 000 km ²	5 912 520
România în anul 1912	aproximativ 130 000 km ²	7 248 061
România în anul 1915	aproximativ 138 000 km ²	aproximativ 7 900 000
România în anul 1930	295 049 km ²	18 052 896

Fig. 1. Evoluția teritorială și demografică a României – sfârșitul sec. al XIX-lea și prima jumătate a sec. al XX-lea

Fig. 2. România și statele vecine

1. Cu cine se învecinează România? Completează tabelul de mai jos.

la est	la sud	la sus-vest	la vest	la nord

2. Care este lungimea frontierelor României? Caută mai multe detalii on-line.

---

3. Care este populația și suprafața Republicii Moldova? Caută mai multe detalii on-line.

---

4. Care este actuala populație și suprafața a României? Caută detalii on-line.

---

5. Conform informațiilor din tabel, care a fost cea mai mare suprafață pe care a avut-o România? Dar cea mai mică?

FIȘA 2. PERIODIZAREA ISTORIEI ROMÂNILOR

ȘTIAI CĂ...

...egiptenii din Antichitate au fost primii care au împărțit anul în 365 de zile grupate în 12 luni?

...până în anul 1582 a fost folosit calendarul iulian, introdus în anul 46 î.Hr., creație a astronomului egiptean, Sosigene, din ordinul lui Caius Iulius Caesar, după care s-a folosit calendarul gregorian, realizat la cererea papei Grigore al XIII-lea?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Biruit-au gândul să mă apucu de această trudă, să scoț lumii la vedere felul neamului, din ce izvor și seminție sunt lăcuiitorii țării noastre, Moldovei și Țării Muntenesti și românii din Țările Ungurești, cum s-au pomenit mai sus, că toți un neam și o dată discălecați sunt, de unde sunt veniți strămoșii lor pre aceste locuri, supt ce nume au fostu întâi la discălecatul lor și de cându s-au osebit și au luat numele cest de acum, moldovan și muntean, în ce parte de lume ieste Moldova, hotarăle ei pân unde au fostu întâi, ce limbă țin și pân-acum, cine au lăcui mai nainte de noi pe acestu pământu și supt ce nume, scot la știrea tuturoru, carii voru vrea să știe neamul țărilor acestora.“

Miron Costin, *De neamul moldovenilor*

B. „După priveshța lumii, după minunile naturii, nimică nu este mai interesant, mai măreț, mai vrednic de luarea noastră aminte decât Istoria. Istoria, domnilor mei, după zicerea autorilor celor mai vestiți, este adevărata povestire și înfățișare a întâmplărilor neamului omenesc; ea este rezultatul vârstelor și al experienței. Se poate, dar, cu drept cuvânt, numi glasul semințiilor ce au fost și icoana vremii trecute. Karamzin, în alte cuvinte, o numește testamentul lăsat de către strămoși strănepoților, ca să le slujească de talmăcire vremii de față și de povățuire vremii viitoare. În această privire atât de importantă, istoria, după Biblie, trebuie să fie, și a fost totdeauna, cartea de căpetenie a popoarelor și a fieștecăru om îndeosebi; pentru că fieștecare stare, fieștecare profesie află în ea reguli de purtare, sfat la îndoirile sale, învățătură la neștiința sa, îndemn la slavă și la fapta bună.“

Mihail Kogălniceanu, *Cuvânt pentru deschiderea cursului de istorie națională*

1. Ce gând l-a biruit pe cronicarul Miron Costin? Ce și-a propus el să arate?

---

2. Conform lui Mihail Kogălniceanu, care este singura activitate mai interesantă decât studierea istoriei?

---

3. Cât de importantă este studierea istoriei, conform celei de-a doua surse?

---

4. Din ce secol provine sursa A? Dar sursa B? Caută informații on-line.

II. Una dintre cele mai prețioase coordonate când vine vorba despre analiza unui eveniment istoric este cea temporală, care, de obicei, este evidențiată prin precizarea anului/anilor în care s-a produs. Este foarte important să identifiți secolul din care face parte orice an pe care îl întâlnești în cărțile de istorie. De aceea, îți punem la dispoziție o metodă extrem de simplă și extrem de utilă, pentru a găsi rapid secolul căruia îi aparține un anumit an. Să luăm, de pildă, anul 1939, în care a izbucnit cel de-al Doilea Război Mondial. Taie ultimele două cifre, așa cum se observă mai jos, iar ceea ce rămâne se adună cu 1 pentru ca rezultatul să fie secolul al XX-lea. Dacă ultimele două cifre sunt 00, nu se mai efectuează adunarea. Evident, orice an între 1 și 100 se găsește în secolul I d.Hr.

1939	1900	87 d.Hr.
+ 1 = sec. al XX-lea	sec. al XIX-lea	sec. I d.Hr.

Acestea fiind spuse, caută detalii on-line și completează tabelul de mai jos cu informațiile potrivite.

ANUL	SECOLUL	EVENIMENTUL
82 î.Hr.	_____	_____
101 d.Hr.	_____	_____
1291 d.Hr.	_____	_____
1330 d.Hr.	_____	_____
1600 d.Hr.	_____	_____
1859 d.Hr.	_____	_____

ȘTIAI CĂ...

...la Bugiulești (jud. Vâlcea) au fost descoperite oase care prezintă urme de zdrobire, ceea ce a dus la concluzia, contestată de mulți savanți, că oamenii au trăit pe acele meleaguri cu circa 1,8 milioane de ani în urmă?

...picturile de la Cuciulat, descoperite în 1978, sunt unice în spațiul carpato-danubiano-pontic, și înfățișează un cal și o felină?

I. Realizează o fișă de documentare cu titlul *Tăblițele de la Tărtăria – între fals și autentic*, completând rubricile de mai jos.

1. Locul și data la care au fost descoperite:

---

2. Informații suplimentare legate de descoperire:

---

3. O posibilă datare a tăblițelor:

---

4. Semnificația acestei descoperiri:

---

5. Imposibilitatea datării prin metoda Carbon 14:

---

6. Dubiile oamenilor de știință:

II. Realizează corespondența corectă între elementele celor două coloane.

- A. Paleolitic
- B. Mezolitic
- C. Neolitic
- D. Eneolitic
- E. Calcolitic

- a. indo-europeni
- b. obiecte din aur și cupru
- c. Gânditorul de la Hamangia
- d. Peștera de la Cuciulat
- e. Cultura de prund

Fig. 1. Tăblițele de la Tărtăria

FIȘA 4. EPOCA METALELOR

ȘTIAI CĂ...

...tracii sunt pomeniți de Homer în *Iliada* ca participanți la asediul Troiei?

...denumirea Hallstatt provine de la numele unei localități din Austria, iar cea la La Tène de la numele unei plaje situate în apropierea unui lac din Elveția?

I. Stabilește deosebirile și asemănările semnificative dintre epoca pietrei și epoca metalelor.

Epoca pietrei Deosebiri	Asemănări	Epoca metalelor Deosebiri

II. Documentează-te on-line și completează informațiile referitoare la Cultura Basarabi.

1. Data, împrejurările și locul descoperirii acestei culturi:

---

2. Aria de răspândire a acesteia:

---

3. Cele mai semnificative descoperiri arheologice făcute în siturile acestei culturi:

---

4. Importanța Culturii Basarabi:

---

5. Elementele de originalitate ale Culturii Basarabi:

FIȘA 5. STUDIU DE CAZ: CULTURILE CUCUTENI ȘI HAMANGIA

ȘTIAI CĂ...

...culoarea neagră folosită la ceramica Culturii Cucuteni-Ariuşd era obținută în cuptoare speciale la o temperatură de peste 1 000°C?

...statuetele „Gânditorul și perechea sa”, reprezentative pentru Cultura Hamangia, se află astăzi în custodia Muzeului de Istorie și Arheologie din Constanța?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Acești pictori anonimi se dovedesc egalii celor mai rafinați artiști din lumea veche.”

Paul Mackendrick, *Despre pictura ceramicii cucutiniene*

B. „Multe statuete ori vase antropomorfe sunt veritabile opere de artă, așezate definitiv printre creațiile cele mai reprezentative ale Preistoriei europene: «Gânditorul» și perechea sa feminină – două statuete descoperite în cimitirul de la Cernavodă (jud. Constanța) – aparținând Culturii Hamangia, ori vasul antropomorf de lut descoperit la Vidra (jud. Giurgiu), aparținând Culturii Gumelnița, cunoscut sub numele de «Zeița de la Vidra».”

Istoria României, Ed. Enciclopedică, 1998

1. Cum evaluează sursa A talentul pictorilor Culturii Cucuteni-Ariuşd?

---

2. Caută on-line semnificația cuvântului *antropomorf* prezent în sursa B.

---

3. Cum apreciază sursa B artefactele „Gânditorul” și „Zeița de la Vidra”?

---

4. Caută on-line mai multe detalii despre „Zeița de la Vidra”.

FIȘA 6. STUDIU DE CAZ: CULTURA SĂRATA MONTEORU

ȘTIAI CĂ...

...în Cultura Sărata Monteoru ritul funerar dominant era înhumarea în poziție chircită sub un pat de pietre?

...în așezările Culturii Sărata Monteoru au fost găsite obiecte din mai multe părți ale Europei, ceea ce dovedește o viață comercială activă?

I. Alege varianta corectă de răspuns.

1. Localitatea Sărata Monteoru se află în județul:

- a. Ilfov   b. Buzău   c. Bacău

2. Dezvoltarea Culturii Sărata Monteoru a început în:

- a. calcolitic   b. epoca bronzului   c. epoca fierului

3. Apogeul acestei culturi a fost atins în:

- a. calcolitic   b. epoca bronzului   c. epoca fierului

4. Așezarea de la Sărata Monteoru a fost descoperită în anul:

- a. 1888   b. 1890   c. 1895

5. Primele cercetări minuțioase în zonă au fost realizate de către arheologul german:

- a. Kurt Horedt   b. Hubert Schmidt   c. Heinrich Schliemann

6. În perioada interbelică, situl a fost cercetat de către arheologul:

- a. Ion Nestor   b. Hadrian Daicoviciu   c. Vasile Pârvan

II. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

1. Cultura Sărata Monteoru s-a răspândit în Banat și Serbia.

A

F

2. Este o cultură caracteristică epocii bronzului.

A

F

3. Uneltele erau confecționate mai ales din bronz.

A

F

4. Principala ocupație era vânătoarea.

A

F

5. Oamenii nu cunoșteau metode de prelucrare a metalelor.

A

F

6. În așezările acestei culturi au fost descoperite unelte din fier.

A

F

Fig. 1. Bijuterii aparținând Culturii Sărata Monteoru

FIȘA 7. IZVOARE ISTORICE DESPRE GETO-DACI: HERODOT, STRABON, CASSIUS DIO

ȘTIAI CĂ...

...Herodot a afirmat, printre altele, că Zamolxis, zeul suprem al geto-dacilor, a fost, de fapt, sclavul filosofului și matematicianului grec Pitagora, descoperitorul teoremei care-i poartă numele?

...Însuși Alexandru cel Mare (336-323 î.Hr.), creatorul Imperiului Macedonean, a organizat o expediție împotriva geto-dacilor, la nord de Dunăre, în anul 335 î.Hr.?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Ei nu cred că mor, ci că, cei care au răposat, se duc la Zamolxis; unii dintre ei mai dau acestuia numele de Gebeleizis. (...) Tot acești traci (geto-dacii), când fulgeră și tună, aruncă săgeți în sus spre cer, ca să amenințe divinitatea, căci ei nu cred că există o altă divinitatea decât a lor.“

Herodot, *Istoriei*

B. „Poporul tracilor este după indieni, cel mai mare dintre toate popoarele. Dacă ei ar fi guvernați de același conducător sau dacă ar fi uniți, ar fi de neînvins și, după mine, cei mai puternici din lume. Această unire este greu de realizat și nu se va înfăptui niciodată. De aceea, ei sunt slabi.“

Herodot, *Istoriei*

C. „Există și o altă împărțire a țării, o împărțire mai veche; așa că unii se numesc daci, alții geți. Geții se numesc cei din răsărit, care sunt la mare, iar numele de daci se dă populațiilor de la apus, celor care locuiesc alături de germani și la izvoarele Istrului (Dunării). (...) Geții și dacii vorbesc aceeași limbă.“

Strabon, *Geografia*

1. Care era zeul suprem al geto-dacilor, așa cum apare citat în sursa A?

---

2. Ce comportament aveau geto-dacii când „tună și fulgeră“?

---

3. Care era singurul popor mai numeros decât cel al tracilor, conform sursei B?

---

4. Cum ar fi foast tracii, dacă ar fi uniți? Care era originea slăbiciunii lor?

---

5. Unde locuiau dacii și geții, conform sursei C?

---

6. Cum interpretezi afirmația: „Geții și dacii vorbesc aceeași limbă“?

II. Citește textul și răspunde la cerințe.

- *De bello dacico* (*Despre războiul cu dacii* – lb. latină) este titlul lucrării scrise de împăratul Marcus Ulpius Traianus, participant direct la evenimentele care s-au soldat cu anexarea Daciei. Din păcate, acest izvor de prim rang s-a pierdut, cu excepția unui fragment transmis de gramaticul Priscianus (sec. al VI-lea d.Hr.), pentru a exemplifica o regulă lingvistică: „De aici am mers la Berzobis, apoi la Aaxis“.

1. Cum se numește lucrarea al cărei autor a fost împăratul Traian?

---

2. De la cine au aflat istoricii despre existența acestei cărți?

---

3. Ce s-a întâmplat cu scrierea?

ȘTIAI CĂ...

...începând cu secolul al II-lea î.Hr. Dobrogea a început să fie numită Mikra Skythia (Sciția Mică – lb. greacă), denumire preluată mai târziu și de romani sub forma Scythia Minor?

...săpăturile arheologice de la Histria au început în anul 1914 și au fost demarate sub conducerea marelui istoric și arheolog român Vasile Pârvan?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „Întrucât Diodoros al lui Thrasycles, Procritos al lui Pherecles și Clearchos al lui Aristomachos, trimiși soli la Zalmodegikos în privința ostaticilor, au călătorit prin țară dușmană și – înfruntând primejdii de tot felul și dând dovadă de cea mai deplină râvnă – au adus înapoi ostaticii, convingându-l totodată pe Zalmodegikos să restituie cetății veniturile, Sfatul și Poporul să găsească cu cale ca aceștia și urmașii lor să fie înscriși printre binefăcătorii obștii.“

Inscripție de la Histria (sec. al III-lea î.Hr.)

- B. „Urmează orașul Istros, care-și trage numele de la fluviul (aflat acolo). A fost întemeiat de milesieni pe vremea când oștirea barbarilor sciți a trecut în Asia ca să-i urmărească pe cimerienii care trecuseră Bosforul.“

Pseudo-Scymnos, *Descrierea pământului*

1. Menționează numele conducătorului geto-dac la care au fost trimiși cei trei soli histrieni.

---

2. Ce beneficii au obținut aceștia pentru cetatea lor?

---

3. Cum și-a manifestat cetatea Histria recunoștința față de realizările lor?

---

4. De unde provine numele cetății Istros/Histria, conform sursei B?

---

5. Caută on-line mai multe informații despre cimerieni. Unde se afla Bosforul cimerian?

II. Citește informațiile de mai jos și răspunde la cerințe.

- În perioada 8-17 d.Hr., poetul roman Publius Ovidius Naso a fost exilat la Tomis (Constanța) din ordinul împăratului Augustus (27 î.Hr. – 14 d.Hr.), fără a se ști cu certitudine motivul. Cu toate că împăratul a decedat în anul 14 d.Hr., urmașul său, Tiberius (14-37 d.Hr.) nu a anulat decizia ilustrului său predecesor. În respectivul răstimp, Ovidius a scris *Tristele* și *Scrisori din Pont*.

„Vrei, poate, s-afli ce soi de oameni și ce obiceiuri
 Au tomitanii, ai mei concetățeni de acum?
 Coasta aceasta, măcar că-ntre geți și-ntre greci e-mpărțită,
 Însă de geții rebeli pare să țină mai mult.“

Publius Ovidius Naso, *Tristele* (V, 7)

1. Unde și de către cine a fost exilat poetul Publius Ovidius Naso?

---

2. Care a fost cauza acestei măsuri? A fost anulată exilarea de către împăratul Tiberius?

---

3. Ce opere a scris Publius Ovidius Naso în timpul exilului său?

---

4. Ce ne spune poetul despre împărțirea Dobrogei între greci și geți?

FIȘA 9. BUREBISTA. DECEBAL; CUCERIREA DACIEI DE CĂTRE ROMANI

ȘTIAI CĂ...

- ...istoricul Cassius Dio ne-a transmis informația că Decebal a tocmit asasini pentru a-l ucide pe Traian?
- ...la Roma, după înfrângerea dacilor, s-au organizat spectacole publice timp de 123 de zile?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „Ajungând în fruntea neamului său, care era istovit de războaie dese, Burebista, bărbat get, l-a înălțat atât de mult prin exerciții, abținere de la vin și ascultare față de porunci, încât, în câțiva ani, a făurit un stat puternic și a supus geților cea mai mare parte dintre populațiile vecine. Ba încă a ajuns să fie temut și de către romani.”
Strabon, *Geografia*
- B. „[Decebal] era priceput în ale războiului și iscusit la faptă, știind când să năvălească și când să se retragă la timp, meșter în a întinde curse, viteaz în luptă, știind a se folosi cu pricepere de o victorie și a scăpa cu bine dintr-o înfrângere.”
Cassius Dio, *Istoria romană*
- C. „Traian se distingea prin dreptate, prin vitejie și prin simplitatea moravurilor sale. El avea un corp robust, încât putea suporta ca oricare altul oboseala; cu un suflet viguros așa că nu avea nici îndrăzneala ușuratică a tinereții, nici moliciunea bătrâneții. Nu invidia și nici nu înjosea pe nimeni...”
Cassius Dio, *Istoria romană*

1. Prin ce metode a reușit să pună Burebista bazele unui stat puternic?

---

2. Ce popoare au fost supuse de către întemeietorul regatului geto-dac?

---

3. Cine a ajuns să se teamă de Burebista, potrivit sursei A?

---

4. Pornind de la sursa B, caracterizează-l pe regele Decebal.

---

5. Prin ce trăsături de caracter se distingea împăratul Traian, conform sursei C?

II. Studiază imaginile de mai jos și răspunde la cerințe.

Fig. 1. Soldat geto-dac
(reconstituire contemporană)

Fig. 2. Soldat roman
(reconstituire contemporană)

1. Descrie echipamentul soldatului geto-dac și pe cel al soldatului roman.

---

2. În mâna stângă, oșteanul geto-dac ține un stindard. Cum se numea acesta? Caută mai multe informații on-line.

FIȘA 10. STUDIU DE CAZ: SARMIZEGETUSA

ȘTIAI CĂ...

- ...ruinele sistemului defensiv geto-dac din zona Munților Orăștie fac parte din patrimoniul cultural mondial UNESCO?
- ...Sarmizegetusa Regia este unul dintre cele mai vizitate situri arheologice din România?

I. Citește textele de mai jos, studiază tabelul și răspunde la cerințe.

A. „Iar Decebal, văzând că reședința sa, că întreaga țară este în mâinile învingătorului și că el însuși este în primejdie de a fi prins, s-a sinucis iar capul său a fost adus la Roma.“

Cassius Dio, *Istoria romană*

B. „Și din punct de vedere militar, statul dac reprezenta o forță deosebită, bazată pe puternicul sistem defensiv, dar și pe valoarea combativă a războinicilor daci – marea lor masă fiind țărani luați de la coarnele plugului, hotărâți să apere cu prețul vieții pământul și libertatea lor.“

Constantin C. Petolescu, *Decebal regele dacilor*

Nume	Domnie
Burebista	82-44 î.Hr.
Deceneu	44-? î.Hr.
Comosicus	?
Scorilo/Coryllus	?
Duras/Diurpaneus	cca 68/69-87 d.Hr.
Decebal	87-106 d.Hr.

Fig. 1. Regii Daciei

1. Care dintre cele două surse este antică? Dar contemporană?

---

2. Numește care era reședința lui Decebal evocată de sursa A.

---

3. Ce s-a întâmplat cu Decebal, potrivit aceleiași surse?

---

4. Precizează motivele pentru care sursa B afirmă că statul dac era o forță militară.

---

5. Din ce categorie socială proveneau majoritatea războinicilor geto-daci, potrivit sursei B? De ce sentimente erau ei animați?

---

6. Câți regi a avut Dacia, conform informațiilor din fig. 1?

II. Câteva dintre cetățile geto-dace, inclusiv Sarmizegetusa Regia, au fost înconjurate cu ziduri de apărare construite printr-o tehnică specială, de inspirație greacă, numită de arheologi *murus dacicus* (zidul dacic – lb. latină). Identifică elementele componente ale acestui zid, pornind de la imaginile de mai jos. Caută mai multe detalii on-line.

Fig. 2. *Murus dacicus*, cetatea Costești-Blidaru

Fig. 3. *Murus dacicus*, Sarmizegetusa Regia

FIȘA 11. STUDIU DE CAZ: PODUL DE LA DROBETA, COLUMNA LUI TRAIAN, MONUMENTUL DE LA ADAMCLISI

ȘTIAI CĂ...

...construirea Podului de la Drobeta a fost onorată de Senatul roman prin baterea unei monede din bronz (fig. 1)?

...în interiorul Columnei lui Traian se află o scară care merge spre vârful acesteia, și că în scenele sculptate în partea exterioară sunt reprezentate circa 2 500 de figuri umane?

Fig. 1. Monedă din bronz bătută de Senatul roman pentru a marca finalizarea construcției Podului de la Drobeta

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „Pentru noi podul nu este de niciun folos, căci astăzi nu sunt din el decât stâlpii, nemaivând trecătoarea pe deasupra lor, ca și cum s-ar fi făcut numai ca să arate că nu este nimic care să nu poată fi îndeplinit de mintea omenească.“

Cassius Dio, *Istoria romană*

- B. „După incinerarea trupului, cenușa i-a fost adusă la Roma și depusă în forul lui Traianus, sub columna lui, iar statuia sa, adusă la Roma precedată de Senat și de armată, cum se face de obicei cu cei în triumf, a fost așezată deasupra.“

Pseudo-Aurelius Victor, *Epitomă despre împărați*

1. Care era utilitatea podului, conform sursei A?

---

2. Ce părere avea autorul sursei A despre această operă?

---

3. Indică ritualul funerar folosit în cazul lui Traian, dar și locul de odihnă veșnică ales, potrivit sursei B.

---

4. În ce fel a fost onorată persoana împăratului Traian?

---

2. Conform sursei B, Dunărea a continuat să joace un rol important în sistemul defensiv roman? De ce?

---

3. Conform informațiilor din sursa C, în timpul cărui împărat a fost pierdută Dacia?

---

4. Pus în fața acestei situații, care a fost atitudinea împăratului Aurelian?

---

5. Care dintre cele trei surse este opera unui istoric modern? Argumentează-ți răspunsul!

FIȘA 13. AȘEZAREA SLAVILOR LA SUDUL DUNĂRII. ROMANITATEA ORIENTALĂ

ȘTIAI CĂ...

...Imperiul hunului Attila (434-453 d.Hr.), supranumit „Biciul lui Dumnezeu“, a cuprins pentru o scurtă perioadă și teritoriul fostei provincii romane Dacia?

...limba română a păstrat amintirea stăpânirii avare prin cuvântul *căpcăun*, provenit din *kapcan*, care desemna un rang militar al avarilor?

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Acum voi arăta și cum a întărit (Iustinian) țărmul fluviului Istru, care se mai numește și Danubius, cu fortificații și garnizoane de soldați. Căutând să oprească trecerea Danubiului de către barbarii care locuiau în cealaltă parte, împărații romani de odinioară au acoperit tot țărmul acestui fluviu cu fortificații, nu numai în dreapta fluviului, ci au zidit pe alocuri și în partea opusă orășele întărite și cetăți.“

Procopius din Cezareea, *Despre zidiri*

B. „Dar cei ce veneau în urmă și au văzut animalul de povară târând în neregulă încărcătura după el au strigat la stăpân să se întoarcă și să îndrepte bagajul de pe animal. (...) S-a produs o mare învălmășeală în armată și mult zgomot; fiecare striga tare să se întoarcă și se îndemna unul pe altul în limba băștinașă să se întoarcă, grăind cu foarte mare tulburare *torna, torna*, ca și cum li s-ar fi ivit pe neașteptate o luptă în timpul nopții.“

Teophilact Simocattes, *Despre limba latină în Balcani* (sec. al VI-lea d.Hr.)

1. Cum a întărit Iustinian țărmul Dunării, potrivit sursei A?

---

2. De ce era necesară întărirea țărmului acestui fluviu?

---

3. A fost întărit doar malul drept, conform sursei A?

---

4. Ce incident a ocazionat consemnarea îndemnului *torna, torna* („întoarce-te, întoarce-te“ – lb. proto-română)?

---

5. În ce secol s-au întâmplat evenimentele relatate de sursa B?

Fig. 1. Ruinele cetății Sucidava, parte integrantă a limes-ului dunărean

Fig. 2. Mozaic de la Ravenna, reprezentându-l pe Iustinian (527-565 d.Hr.)

FIȘA 14. POPORUL ROMÂN – POPOR ROMANIC

ȘTIAI CĂ...

...cercetările arheologice au semnalat fortificarea Ulpiei Traiana Sarmizegetusa în sec. al IV-lea d.Hr. de către daco-romani?

...la Micia (Vețel, lângă Deva) s-a găsit un inel care datează din sec. al IV-lea d.Hr. pe care se află gravată inscripția latină *Quartine vivas* („Să trăiești, Quartine!“)?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „În Dacia însă a fost creată o adevărată țară de colonizare dintr-un teritoriu slab locuit și înconjurat de o populație dușmănoasă, în care însă romanitatea nu și-a înfipt rădăcini atât de adânci, nesprijinindu-se pe bazele sigure ale unei naționalități cucerite și din punct de vedere spiritual. De aici și ușurința cu care mai târziu a putut să fie îndepărtată și a dispărut, fără a lăsa atât de multe urme ca în Britannia sau în Noricum, fiind ștearsă ca o simplă poleială.“

Robert Roesler, *Studii românești. Cercetări cu privire la istoria veche a României*

B. „Trebuie amintit că poporul roman înțelegea a lipi de imperiul său provinciile cucerite într-un cu totul alt chip de cum au făcut-o în timpurile mai noi ungurii sau nemții. Departe de a alcătui o castă despărțită de poporul cucerit, romanii se legau de el prin căsătorii, îi înlesneau intrarea în cetățenia romană și cu toate că îl întrebunțau la toate lucrările, îl făceau să se bucure de toate foloasele.“

A.D. Xenopol, *Teoria lui Roesler. Studii asupra stăruinței românilor în Dacia Traiană*

1. Ce spune sursa A despre romanitatea din Dacia? Ce s-a întâmplat cu aceasta?

---

2. Ce spune sursa B despre relația romanilor cu populațiile cucerite?

---

3. Caută on-line o denumire alternativă și mai multe detalii despre așa-zisa Teorie a lui Roesler.

---

4. Ce anume neagă în mod fals sursa A?

a. romanizarea geto-dacilor;   b. cucerirea Daciei;   c. retragerea aureliană.

5. Ce afirmă în mod corect sursa B?

a. romanizarea geto-dacilor;   b. cucerirea Daciei;   c. retragerea aureliană.

II. Studiază cu atenție fig. 1 și 2 și răspunde la cerințe.

Elemente	Portughezii	Spaniolii	Francezii	Italienii	Românii
Substratul	Lusitanii	Celtiberii	Galii	Italicii	Geto-dacii
Stratul	Romanii	Romanii	Romanii	Romanii	Romanii
Adstratul/ superstratul	Suebii	Vizigoții	Francii	Longobarzii	Slavii

Fig. 1. Populațiile care au participat la etnogeneza popoarelor romanice/neolatine

Fig. 2. Inscripție din Britannia (sec. al III-lea d.Hr.) care vorbește despre Cohorta I Aelia Dacorum, o unitate militară compusă din daci, dovadă a integrării dacilor în structurile militare ale Imperiului Roman

1. Din moment ce inscripția prezentată în fig. 2 vorbește despre o unitate militară auxiliară compusă din daci, în sec. al III-lea d.Hr., putem susține că dacii au fost exterminați de către romani?

---

2. Caută on-line mai multe detalii despre unitățile militare auxiliare create de către romani.

---

3. Ce obiect se observă în dreapta inscripției? Ce dovedește acesta?

---

4. Enumeră, pe baza fig. 1, cele trei elemente care au contribuit la etnogeneza românească.

FIȘA 15. STUDIU DE CAZ: SURSE ISTORICE DESPRE ROMÂNII LA SFÂRȘITUL MILENIULUI I

ȘTIAI CĂ...

...sursele istorice medievale externe îi amintesc pe români prin folosirea termenului *valah*, sau a unor derivate ale acestuia, cu toate că, din câte știm, strămoșii noștri își spuneau *români*?

...o inscripție slavonă descoperită la Mircea Vodă (jud. Constanța), care datează din anul 943 d.Hr., îl menționează pe „jupan Dimitrie”, căpetenie din zona Dobrogei?

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „Ungurii trecură pe lângă Kiev, peste muntele care și acum se numește Ugors Koie, și au ajuns la Nipru și-și întinseră corturile, căci erau nomazi, cum sunt polovcii. Venind dinspre răsărit, mergeau grăbiți prin munții cei înalți, care s-au numit Ungurești (Carpații Păduroși) și începură să se lupte cu volohii și slavii care locuiau acolo.”

Cronica lui Nestor (sec. al XI-lea d.Hr.), Despre așezarea ungarilor în Panonia

- B. „Spuneți-i lui Arpad, ducele Ungariei, stăpânul vostru, datori îi suntem ca un prieten unui prieten, în toate care-i sunt necesare, fiindcă este om străin, și de multe duce lipsă. Însă pământul pe care l-a cerut bunăvoinței noastre nu i-l vom da niciodată, cât vom trăi.”

Gesta Hungarorum (sec. al XII-lea d.Hr.) – Răspunsul voievodului Menumorut către solii lui Arpad

1. Pornind de la informațiile din lecție, cine erau volohii indicați de sursa A?

---

2. De unde au venit triburile maghiare, conform aceleiași surse?

---

3. Care este atitudinea voievodului Menumorut față de Arpad, potrivit sursei B?

---

4. Cum interpretezi sintagma „fiindcă este om străin” din sursa B?

---

5. De ce crezi că răspunsul lui Menumorut este un amestec de bunăvoință și intransigență?

ȘTIAI CĂ...

...un act emis de papa Grigore al IX-lea, în 1234, vorbește despre românii ortodocși din Episcopia cumanilor, înființată în 1228, aflată la est de Carpați, posibil pe teritoriul actualului județ Vrancea?

...voievodul Litovoi s-a revoltat împotriva dominației maghiare, între anii 1277-1279, alături de fratele său Bărbat, însă a fost ucis, iar fratele său capturat și eliberat în schimbul unei consistente răscumpărări?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „Și, după ce a sosit, i-a vorbit multe domnului său despre bunătatea acelei țări (Transilvania): că pământul acela este udat de cele mai bune râuri, că din nisipul lor se culege aur, că aurul din acea țară este cel mai bun aur, că de acolo se scoate sare și materii sărate și că locuitorii din acea țară sunt cei mai nevoiași oameni din toată lumea. Fiindcă sunt români și slavi care nu au alte arme decât arcuri și săgeți, și ducele lor Gelu este puțin statornic și nu are ostași buni în jurul său.“

Gesta Hungarorum – Despre ducatul lui Gelu

- B. „Iar noi auzind că înaintașii tăi își trăgeau originea din nobilul neam al Romei și tu ai moștenit de la ei atât noblețea sângelui, cât și sentimentul devotamentului sincer pe care îl porți pentru Scaunul Apostolic așa zicând cu drept de moștenire, de mult ne-am propus să te cercetăm prin scrisoare și trimiși.“

Din scrisoarea papei Inocențiu al III-lea către Ioniță cel Frumos (1197-1207),
împărat al românilor și bulgarilor (decembrie 1199)

- C. „Îi dăm și îi dăruim lui (Rembald) și prin dânsul numitei case (a Cavalerilor Ioaniți), întreaga țară a Severinului împreună cu munții ce țin de ea și cu toate celelalte ce atârnă de ea, precum și cu cnezatele lui Ioan și Farcaș până la râul Olt, afară de pământul voievodului Litovoi, pe care îl lăsăm românilor așa cum l-au stăpânit aceștia și până acum.“

Din *Diploma Cavalerilor Ioaniți* dată de regele Bela al IV-lea în 1247

1. Care erau bogățiile de care se bucura Transilvania potrivit primei surse?

---

2. Care erau locuitorii țării indicate de sursa A? Cine era conducătorul acesteia?

---

3. De ce origine era împăratul Ioniță cel Frumos, despre care vorbește sursa B?

---

4. Precizează semnificația denumirii „scaun apostolic”. Caută detalii on-line.

---

5. Ce teritorii erau cedate Cavalerilor Ioaniți, potrivit sursei C?

---

6. Ce s-a întâmplat cu voievodatul lui Litovoi? Care erau locuitorii acestuia?

II. Studiază harta de mai jos și răspunde la cerințe.

1. Enumeră formațiunile politice românești din Transilvania.

---

2. Indică formațiunile politice românești de la sud și est de Carpați.

---

3. Numește formațiunile politice din Dobrogea.

---

4. Precizează formațiunile politice de pe hartă care apar menționate de *Diploma Cavalerilor Ioaniți*.

FIȘA 17. STATELE MEDIEVALE ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC: TRANSILVANIA, ȚARA ROMÂNEASCĂ, MOLDOVA, DOBROGEA

ȘTIAI CĂ...

...regele Ungariei, Carol Robert de Anjou, de-abia a scăpat cu viață din Bătălia de la Posada?

...fiul lui Iancu de Hunedoara, Matei Corvin, a fost regele Ungariei în perioada 1458-1490?

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „(Regele) s-a dus în persoană, în luna lui septembrie, prin Severin în țara voievodului românilor, Basarab, țară care nu poate fi locuită de un popor neobișnuit cu ea, ca să alunge din această țară pe Basarab, sau cel puțin să dea în posesiune țara aceluia dintre curtenii săi, cu toate că voievodul plătise întotdeauna cu credință darea cuvenită Maiestății Sale regelui.“

Cronica pictată de la Viena (sec. al XIV-lea)

B. „Iar în acel timp Bogdan, voievodul românilor din Maramureș, adunând în jurul său pe românii din acel district, trecu pe ascuns în țara Moldovei, supusă coroanei regatului ungar, dar lipsită de locuitori de multă vreme din cauza vecinătății tătarilor și, cu toate că a fost lovit de multe ori de armata regelui, crescând mult numărul locuitorilor români, acea țară a devenit un stat.“

Cronica lui Ioan de Târnave (sec. al XIV-lea)

1. La ce rege face referire sursa A? Dar sursa B?

---

2. Cu ce scop a pătruns regele în Țara Românească, potrivit sursei A? A fost justificată această intervenție?

---

3. De unde și cum a plecat spre Moldova Bogdan, conform sursei B?

---

4. Cui aparținea Moldova, potrivit aceleiași surse? Cum a încercat s-o păstreze?

---

5. Cum interpretezi expresia din sursa A: „care nu putea fi locuită de un popor neobișnuit cu ea“?

---

6. Ce ne spune sursa B despre consecințele acțiunilor lui Bogdan?

FIȘA 18. STUDIU DE CAZ: DIVERSITATEA ETNICĂ ȘI CONFESIONALĂ ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

ȘTIAI CĂ...

...în cadrul Congregației de la Opișani desfășurate în 1355, românii au fost menționați pentru ultima dată alături de unguri, sași și secui între națiunile conducătoare ale Transilvaniei?

...unii voievozi ai Transilvaniei, precum Roland Borșa (1282-1293) sau Ladislau Kan (1294-1315), au profitat de dificultățile regilor pentru a acționa după bunul plac?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „În afară de cele mai sus-zise, le-am dat pădurea românilor și pecenegilor, dimpreună cu apele, ca să le folosească împreună cu sus-numiții românilor și pecenegii și să nu fie datori a face nicio slujbă pentru aceasta, bucurându-se de mai sus-zisa libertate. Apoi le-am îngăduit să aibă o singură pecete, care să fie cunoscută de noi și de magnații noștri în chip lămurit. (...) Mai adăugăm la sus-numitele drepturi ca negustorii lor să poată merge și întoarce liberi și fără vamă oriunde în regatul nostru.“

Din bula de aur (Andreanum) acordată sașilor în 1224 de regele Andrei al II-lea (1205-1235)

- B. „Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, prin aceste rânduri voim să se ajungă la cunoștința tuturor că, deoarece toți nobilii țării noastre Transilvania, credincioșii noștri, sufereau zi de zi nenumărate neajunsuri din pricina semeței viclenii a tot felul de făcători de rele, mai ales români, aflători în acea țară a noastră, și din pricina felului lor de a fi și de a se purta, fără astâmpăr, (...) am dat acestor nobili credincioși ai noștri și ai țării noastre Transilvania, pentru a stârpi și a nimici din pomenita țară pe toți făcătorii de rele de orice neam, mai ales pe români, acest drept.“

Despre puterile oferite nobililor de către regele Ungariei Ludovic I de Anjou în anul 1366

1. Ce au primit spre folosință sașii, conform sursei A? Cum se puteau folosi de ceea ce au primit?

---

2. Ce spune despre pecete aceeași sursă? Care crezi că era rolul acestei decizii?

---

3. Ce precizează sursa A despre negustori?

---

4. Din ce cauză crezi că măsura regelui Ungariei, expusă de sursa B, are un caracter explicit antiromânesc? Crezi că are legătură cu lupta pentru independență a românilor de la sud și est de Carpați?

---

5. Cum interpretezi citatul „...pe toți făcătorii de rele de orice neam, mai ales pe români...“?

II. Caută on-line mai multe detalii despre Răscoala de la Bobâlna (1437-1438) și despre cea condusă de Gheorghe Doja (1514), și completează tabelul de mai jos.

Eveniment	Cauze	Desfășurare	Urmări
Răscoala de la Bobâlna	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Răscoala condusă de Gheorghe Doja	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

FIȘA 19. SPAȚIUL ROMÂNESC ȘI POLITICA DE CRUCIADĂ TÂRZIE DE LA MIRCEA CEL BĂTRÂN LA MIHAI VITEAZUL

ȘTIAI CĂ...

- ...Ștefan cel Mare l-a învins și pe regele Ungariei Matei Corvin, la Baia, în 1467, și pe regele Poloniei Ioan Albert, la Codrii Cosminului (1497)?
- ...unirea celor trei țări române în anul 1600 sub conducerea lui Mihai Viteazul a devenit în sec. al XIX-lea un simbol al luptei pentru unire a tuturor românilor într-un singur stat?

• **Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.**

A. „Mai după aceea însă se ținea și el cu armata pe urma lui Baiazid prin pădurile de stejar ale țării, care sunt multe și acoperă în toate părțile țara, să nu fie ușor de umblat pentru dușmani și nici lesne de cucerit. Și ținându-se pe urma lui, săvârșea isprăvi demne de amintit, dând lupte, când vreo unitate dușmană rupându-se, se îndrepta uneori prin țară după hrană sau la prădat vite; și așa cu foarte mare îndrăzneală se ținea de armată.”

Laonic Chalcocondil – Despre Bătălia de la Rovine

B. „Și vă spun domniilor voastre că necredinciosul împărat al turcilor a fost mult timp și este nimicitorul întregii creștinătăți, și în fiecare zi se gândește cum să distrugă și să supună întreaga creștinătate. De aceea noi facem cunoscut tuturor domniilor voastre că pe la Boboteaza trecută sus-numitul turc a trimis asupra mea în țara noastră o mare armată în număr de o sută douăzeci de mii de oameni (...) și auzind bine și văzând și noi pentru apărare luând spada în mână cu ajutorul lui Dumnezeu am mers asupra lor și i-am călcat în picioare, și i-am trecut prin ascuțișul săbiilor noastre.”

Din scrisoarea adresată principilor creștini de către Ștefan cel Mare prin care le anunță victoria de la Vaslui (25 ianuarie 1475)

C. „Era nevoie neapărat în clipa aceea de o acțiune eroică de ispravă măreață care să cutremure inimile păgânilor și să le înalțe pe ale creștinilor. Atunci mărinimosul Ion Mihai, invocând ocrotirea salvatoare a Mântuitorului, a smuls o secure sau suliță ostășească și pătrunzând el însuși în șirurile sălbatice ale dușmanilor străpunge pe un stegar al armatei, taie în bucăți cu sabia o altă căpetenie și luptând bărbătește se întoarce nevătămat.”

Baltazar Walter – Despre Bătălia de la Călugăreni (13 august 1595)

1. Ce spune sursa A despre Țara Românească?

---

2. Ce tactică de luptă a adoptat Mircea cel Bătrân, conform sursei A? Caută on-line denumirea acesteia.

---

3. Cum îl caracterizează domnul Moldovei pe sultanul otoman, în sursa B?

---

4. Câți soldați număra armata turcă, potrivit sursei B? Ce s-a întâmplat cu aceștia?

---

5. În ce moment a ales Mihai Viteazul să se implice în luptă, conform sursei C? În ce fel a făcut-o?

---

6. Ce spune sursa C despre isprăvile de vitejie săvârșite de domnul Țării Românești?

FIȘA 20. STUDIU DE CAZ: CETĂȚI MEDIEVALE

ȘTIAI CĂ...

...voievodul român al Transilvaniei, Iancu de Hunedoara, a construit un superb castel aflat astăzi în orașul Hunedoara, din județul cu același nume?

...cetatea Suceava, capitala Moldovei până la Alexandru Lăpușneanu, care a mutat-o la Iași, nu a fost niciodată cucerită prin luptă?

• **Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.**

A. „Alexandru vodă făcând voia împăratului (sultanului), a umplut toate cetățile cu lemne de au ars și s-au risipit, numai Hotinul l-a lăsat, ca să-i fie apărătură dinspre leși (polonezi).“

Girgore Ureche, Letopisețul Țării Moldovei

B. „Atunci Miron au zis că «suntem noi moldovenii bucuroși să se lățească în toate părțile cât de mult (Imperiul Otoman), iar peste țara noastră nu ne pare bine să se lățească». Atunci vizirul iar a râs și i-a zis: «Drept ai grăit», și-apoi l-a întrebat cum socotește: să lase oastea turcească la Hotin cu Petriceico-vodă să fie de pază țării și Cameniții până la primăvară să n-aibă vreo primejdie de la leși (polonezi)? Iară Miron Costin a răspuns că nu-i bine să lase oastea turcească, că este vreme de iarnă, și să șadă oastea de iarnă la un loc n-a putea birui țara de fân și de grăunțe și de alte bucate, că-i țară săracă și va flămânzi.“

Ion Neculce, Despre dialogul dintre Miron Costin și marele vizir Ahmed Köprülü (1672)

1. Potrivit sursei A, cine i-a cerut lui Alexandru Lăpușneanu să distrugă cetățile Moldovei?

---

2. Cum anume și-a dus la îndeplinire misiunea? Care dintre cetăți a fost cruțată?

---

3. Care era opinia lui Miron Costin despre expansiunea Imperiului Otoman, potrivit sursei B? Ce sentiment dovedește cronicarul român?

---

4. Ce îl sfătuia Miron Costin pe marele vizir, conform aceleiași surse? Care erau argumentele sale?

---

5. Caută on-line mai multe detalii despre regiunea istorică Camenița și despre domnul Moldovei Ștefan Petriceicu, care apare în cea de-a doua sursă ca Petriceico-vodă.

Fig. 1. Cetatea Devei (Deva, jud. Hunedoara)

Fig. 2. Cetatea Neamțului, vedere exterioară (jud. Neamț)

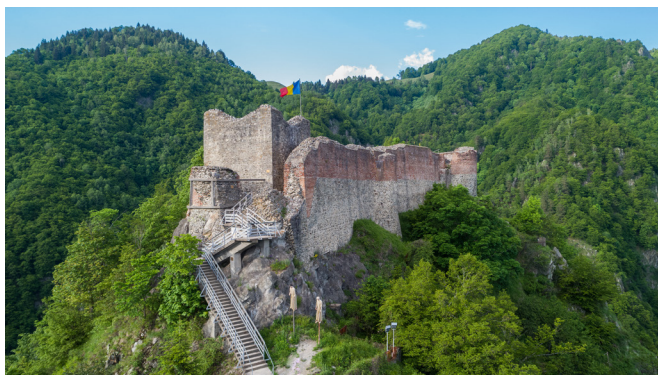

Fig. 3. Cetatea Poenari (jud. Argeș)

FIȘA 21. STUDIU DE CAZ: BISERICA EPISCOPALĂ DE LA CURTEA DE ARGHEȘ

ȘTIAI CĂ...

...Mănăstirea Voroneț din Moldova, ctitorie a lui Ștefan cel Mare, a fost pictată și la exterior, unde se remarcă printr-o nuanță de albastru cunoscută sub numele „albastru de Voroneț“?

...Ștefan cel Mare și-a ales drept loc de odihnă veșnică Mănăstirea Putna?

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „Să fie deci de aici încolo, în toată vremea, zisul preasfințit mitropolit a toată Ungrovlahia (Țara Românească), preacinstit întru Domnul iubit al nostru frate și împreună liturghisitor, împărtășindu-se și bucurându-se, ca și de scaunul și numele acesteia, tot așa și de înscăunarea din partea sfințitului sinod, ca un legiuit arhieru restabilit în zisa preasfântă mitropolie a Ungrovlahiei (Țării Românești).“

Despre recunoașterea de către Patriarhia de la Constantinopol a Mitropoliei Țării Românești întemeiată de către domnul Nicolae Alexandru, în 1359

- B. „Iar carii nu cred în Hristos Dumnezeuul nostru, nici Preacuratei lui Maici aceia nu au atâta minte, nici înțelepciune, ce toată mintea și înțelepciunea lor iaste mâna cea întinsă și darul să le dai și să le umpli gurile tuturor de toate. Deacii vei avea pace cu dânșii și odihnă. Ce înaintea acestora nimic den avuțiile voastre să nu arătați, nici scule, nici haine; nici boiarii tăi să nu se împodobească înaintea lor, ci să te arăți și să te faci înaintea lor sărac și lipsit și nici într-unile să nu te făulești.“

Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie – Despre raporturile cu otomanii

1. Conform informațiilor din lecție, cine era mitropolitul Țării Românești, invocat de către sursa A?

---

2. Care erau cele două surse de autoritate ale mitropolitului, conform aceleiași surse?

---

3. Care erau singurele interese manifestate de turci în raport cu românii, conform sursei B?

---

4. Ce măsuri de precauție trebuia să-și ia un domn român pentru a avea pace cu turcii, potrivit sursei B?

---

5. Caută on-line mai multe detalii despre lucrarea din care provine sursa B.

ȘTIAI CĂ...

...domnul Constantin Brâncoveanu a fost decapitat la Constantinopol, la 15 august 1714, alături de cei patru fii ai săi și de ginerele Ianache Văcărescu?

...Dimitrie Cantemir a fost membru al Academiei de Științe din Berlin, drept recunoaștere a meritelor sale academice?

I. Studiază imaginea și tabelul de mai jos și răspunde la cerințe.

Titlu	Finalizare
Divanul sau gâlceava înțeleptului cu lumea	1698
Istoria ieroglifică	1705
Istoria creșterii și descreșterii Imperiului Otoman	1716
Descrierea Moldovei	1716
Hronicul vechimii a româno-moldo-vlahilor	1722

1. Care crezi că este cea mai importantă lucrare scrisă de Dimitrie Cantemir? Argumentează răspunsul!

---

2. Cum este înfățișat Dimitrie Cantemir în imaginea de mai sus? Ca un prinț oriental sau occidental? Ce transmite aceasta despre aspirațiile sale?

II. Citește următoarele texte și răspunde la cerințe.

- A. „3. În schimb, făgăduim noi, marele stăpânitor, Măria Noastră țarul, pentru noi și pentru urmașii noștri la tronul Rusiei, că noi nu vom avea dreptul să punem domn în Moldova, nici din Țara Muntenească, nici din altă familie străină. (...) 6. După obiceiul vechi moldovenesc, toată puterea cărmuirii va fi în mâna domnului Moldovei. (...) 10. Toată legea și judecata să fie a domnului și fără hrisovul domnului nimic nu va fi întărit sau desfăcut de către Măria Noastră, țarul.“

Din Tratatul de alianță de la Luțk dintre Rusia și Moldova (13 aprilie 1711)

- B. „Când Brâncoveanu văzu că se apropie cu sabia în mână, făcu o scurtă rugăciune, și se adresă fiilor săi cu următoarele cuvinte: «Fiii mei, fiți curajoși, am pierdut tot ce am avut în această lume; cel puțin să salvăm sufletele noastre și să ne spălăm păcatele cu sângele nostru».(...) Se strânse multă lume în jurul acestor cadavre iar marele vizir, temându-se de vreo răsccoală, căci însăși turcii se îngroziseră de o asemenea nedreptate, ordonă aruncarea cadavrelor în mare, de unde, pe ascuns, fură pescuite de câțiva creștini și îngropate într-o mănăstire numită Calchi, nu departe de Constantinopol.“

Anton Maria del Chiaro, *Revoluțiile Valahiei* – Despre Martiriul Brâncovenilor (15 august 1716)

1. La ce se obliga țarul Rusiei prin articolul 3 al Tratatului de la Luțk?

---

2. Cui aparținea toată puterea, conform articolului 6?

---

3. Articolul 10 permitea țarului să intervină în problemele interne ale Moldovei?

---

4. Care a fost îndemnul lui Constantin Brâncoveanu pentru fiii și ginerele său, conform sursei B?

---

5. De ce a ordonat marele vizir aruncarea trupurilor în mare? Ce s-a întâmplat cu acestea?

FIȘA 23. ILUMINISM ȘI REFORMISM: TRANSILVANIA SUB HABSBUGI

ȘTIAI CĂ...

...Horea a călătorit de patru ori la Viena pentru a prezenta monarhului luminat Iosif al II-lea problemele iobagilor?

...din colecțiile lui Samuel von Brukenthal, guvernator al Transilvaniei în intervalul 1777-1787, a creat celebrul Muzeu Brukenthal din Sibiu?

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „5. În toate cele trebuincioase, fie într-ale politicii, fie ale justiției, fie într-ale economiei, ne vom folosi de localnici transilvăneni, adică unguri, secui și sași, fără nicio legătură cu religia lor. Nici neamurile străine sau care sunt recunoscute de către noi între cele străine și nepotrivite nu vor avea întâietate la demnități și slujbe. (...) 12. În timp de pace ne vom mulțumi cu un tribut de 50 000 de taleri, însă în timp de război vom cere o contribuție de 400 000 de florini renani.“

Din *Diploma Leopoldină* (4 decembrie 1691)

B. „Și așa ne unim acești ce-s scriși mai sus, cum toată legea noastră, slujba bisericii și călindarul, liturgia și posturile și darul nostru să stea pre loc, iară de n-ar stea pre loc acelea, nici aceste peceti să n-aibă niceo tărie asupra noastră și Vlădica nostru Atanasie să fie în cap și nime să nu-l hărbutăluiască.“

Actul de unire cu Roma semnat în 1698

1. Pe ce națiuni avea să se sprijine stăpânirea habsburgică în Transilvania, conform sursei A?

---

2. Care erau obligațiile financiare ale Transilvaniei față de imperiu, conform aceleiași surse?

---

3. În ce condiții se realiza Unirea cu Roma din anul 1698, potrivit sursei B?

---

4. Ce spune sursa B despre mitropolitul Atanasie Anghel?

ȘTIAI CĂ...

...în cadrul războaielor împotriva Imperiului Otoman, armata rusă a fost ajutată în repetate rânduri de voluntari români conduși de personalități precum Ion Udre, Pavel Vizirean sau Tudor Vladimirescu?

...în 1813, în Țara Românească a izbucnit o teribilă epidemie de ciumă, care a ucis zeci de mii de persoane, cunoscută sub numele de „Ciuma lui Caragea“ fiindcă în acel moment domn era Ioan Caragea (1812-1818)?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „Înălțimea Voastră ne muștrați pentru darurile date, dar altfel nu putem face nimic, nici nu e bine să nu dăm, căci timpurile sunt în așa fel încât și Poarta marelui vizir și cei din jurul lui sunt nemărginit de lacomi și toți, până și ciohodarii (slujbașii) cei mai mici, sunt ca fiarele sălbatice. Când ei cer ceva, prima propunere o fac cu blândețe, apoi încep ocările, forța, amenințările, încât nu te poți opune.“

Dintr-un raport al trimișilor lui Constantin Mavrocordat la Constantinopol (1741)

- B. „Art. 4. În primul articol al tratatului preliminar de pace, care s-a încheiat mai înainte, se prevedea ca hotarul dintre cele două state să fie râul Prut, de la intrarea acestuia în Țara Moldovei și până la locul în care se întâlnește cu fluviul Dunărea, iar de acolo să urmeze malul stâng al fluviului Dunărea, până la Gura Chilieii și până la mare, iar gura amintită să fie folosită în comun de ambele părți.“

Din Tratatul de Pace ruso-turc de la București (16 mai 1812)

1. Descoperă din sursa A motivul pentru care domnul i-a muștrat pe trimișii săi la Constantinopol.

---

2. Cum se apără aceștia de acuzațiile domnului? Cum se poartă funcționarii otomani?

---

3. Care urma să fie frontiera dintre Imperiul Otoman și Rusia, conform sursei B?

---

4. Ce teritoriu românesc a fost cedat Rusiei, conform aceleiași surse?

---

5. Avea Imperiul Otoman dreptul să cedeze un teritoriu românesc?

---

6. Având în vedere că Imperiul Rus a anexat un teritoriu românesc, putem crede că acesta urmărea eliberarea creștinilor din sud-estul Europei?

II. Studiază harta și tabelul de mai jos și răspunde la cerințe.

Fig. 1. Țările Române în perioada fanariotă (1711-1821)

Combatanți	Perioadă	Rezultat
Rusia vs. Imperiul Otoman	1711	Înfrângerea Rusiei
Austria vs. Imperiul Otoman	1716-1718	Înfrângerea Imperiului Otoman
Rusia/Austria vs. Imperiul Otoman	1735-1739	Eșec austriac/Succes rusesc
Rusia vs. Imperiul Otoman	1768-1774	Înfrângerea Imperiului Otoman
Rusia/Austria vs. Imperiul Otoman	1787-1792	Înfrângerea Imperiului Otoman
Rusia vs. Imperiul Otoman	1806-1812	Înfrângerea Imperiului Otoman

Fig. 2. Războaiele austro-ruso-turce din sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea, care s-au desfășurat și pe teritoriul Țărilor Române

1. Folosind informațiile din lecție și de pe hartă, scrie în tabelul de mai jos teritoriile cucerite de Rusia și Austria de la Moldova și Țara Românească.

Cuceritor	Anul cuceririi	Teritoriul cucerit	Țara de la care a fost cucerit
_____	1718	_____	_____
_____	1775	_____	_____
_____	1812	_____	_____

- 2. Urmărește pe hartă frontiera dintre Imperiul Rus și Imperiul Otoman, așa cum apare ea descrisă în sursa B.
- 3. Identifică pe hartă raialele Turnu, Giurgiu și Brăila.
- 4. Câte războaie au avut loc între Rusia și Imperiul Otoman în intervalul 1711-1812? Dar între Austria și Imperiul Otoman?

FIȘA 25. STUDIU DE CAZ: SUPPLEX LIBELLUS VALACHORUM

ȘTIAI CĂ...

...Școala Ardeleană a exagerat considerându-i pe români doar descendenți ai romanilor, ignorând contribuția geto-dacilor și a slavilor în procesul de formarea a poporului român și a limbii sale?

...Ioan Budai-Deleanu (1760-1820), reprezentant al Școlii Ardelene, este autorul epopeii *Țiganiada*, singura de acest fel finalizată din literatura română?

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „Națiunea română este cu mult cea mai veche dintre toate națiunile Transilvaniei din vremea noastră, întrucât este un lucru sigur și dovedit, pe temeiul mărturiilor istorice, a unei tradiții niciodată întrerupte, a semănării limbii, datinilor și obiceiurilor, că ea își trage originea de la coloniile romane aduse la începutul secolului al doilea de către împăratul Traian, în nenumărate rânduri, în Dacia, cu un număr foarte mare de soldați veterani, ca să apere provincia.“

Supplex Libellus Valachorum (1791)

- B. „Zburdare așa nedumerită în mulți din cei străini scriitori este de a vomă cu condeiul asupra românilor, strănepoții romanilor celor vechi, orice le șoptește lor spiritul acela, care mai de mult spre aceea îi întărește pe barbari, ca pe români sau pe domnii lor săi urască (...) și cu cât românii mai adânc tac, nemica răspunzând nedreptilor defăimători, cu atât ei mai vârtos se împulcă pre români a-i micșora și cu volnicie a-i batjocori.“

Petru Maior, *Istoria pentru începutul istoriei românilor în Dacia* (1812)

1. Ce spune sursa A despre originea românilor din Transilvania? Pe ce dovezi se sprijină această idee?

---

2. Prin ce se remarcă, potrivit sursei A, românii față de celelalte națiuni din Transilvania?

---

3. Ce motiv l-a determinat pe Petru Maior să scrie cartea din care provine sursa B?

---

4. Cum prind curaj defăimătorii națiunii române, potrivit sursei B?

FIȘA 26. ROMÂNII ÎNTRE ORIENT ȘI OCCIDENT. CONSERVATORISM ȘI MODERNIZARE

ȘTIAI CĂ...

...în 1831, Moldova și Țara Românească au fost lovite de o epidemie de holeră, boală adusă de trupele ruse, care a secerat mii de vieți?

...amintirea contelui Kiseleff persistă în București prin faptul că un parc și un important bulevard îi poartă numele?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „De este slobod aceluia ce, umblând prin casele altora, să vadă și să gândească la a sa, slobod au fost și mie, în toată călătoria ce să cuprind într-această cărticică, să gândesc nu la casa, ci la patria mea. (...) Și de este sădită firește în om pofta a avea orice lucru bun vede la altul și fără de a-l răpi de la acela, să se silească, de nu-l are, să-l câștige, iar de îl are rău, să-l prefacă în bun.”

Dinicu Golescu, *Însemnare a călătoriei mele* (1826)

B. „Art. 371 – Începutul, religia, obiceiurile și cea de un fel limbă a sălășuitorilor într-aceste două prințipaturi, precum și cele deopotrivă trebuințe sunt îndestule elementuri de o mai de aproape a lor unire, care până acum s-au fost poprit și s-au zăbovit.”

Din Regulamentul Organic al Țării Românești (1831)

1. Cu ce scop a călătorit Dinicu Golescu, potrivit sursei A?

---

2. Care este datoria oricărui om cu vederi progresiste, conform aceleiași surse?

---

3. Care sunt argumentele pentru care Moldova și Țara Românească trebuiau să se unească, conform sursei B?

---

4. De ce nu s-a realizat unirea până atunci?

---

5. Care dintre cele două surse exprimă un punct de vedere oficial? Dar personal?

II. Completează tabelul cu informații despre Regulamentul Organic pe care le poți găsi cu ajutorul internetului.

Puterea	Denumire	Constituire	Atribuții
Legislativă	Adunarea obștească	Aleasă pe 5 ani	
Executivă		Ales pe viață de Adunarea Obștească Extraordinară	
	Sfatul administrativ extraordinar		
Judecătorească	Înaltul Divan Domnesc		Judeca apelurile contra deciziilor luate de instanțele inferioare
	Tribunale		
		Funcționau la Craiova, București și Iași	
		Câte unul în fiecare județ	

Fig. 1. Contele Pavel Kiseleff (1788-1872)

Fig. 2. Domnul „reglamentar” al Moldovei, Mihail Sturdza (1834-1849)

FIȘA 27. STUDIU DE CAZ: TUDOR VLADIMIRESCU

ȘTIAI CĂ...

...Tudor Vladimirescu a fost asasinat din ordinul lui Alexandru Ipsilanti, fiul fostului domnitor fanariot Constantin Ipsilanti?

...în cadrul armatei eteriste să găsea un „batalion sacru” compus din vârstare ale unor importante familii de greci, care a fost nimicite de turci în Bătălia de la Drăgășani (7 iunie 1821)?

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Fraților lăcuiitori ai Țării Românești, veri de ce neam veți fi! Nicio pravilă nu oprește pe om de a întâmpina răul cu rău! Șarpele, când îți iasă înaintea, dai cu ciomagul de-l lovești, ca să-ți aperi viața, care mai de multe ori nu se primejduiește din mușcarea lui! Dar pre bălaurii care ne înghit de vii, căpeteniile noastre zic, atât cele bisăricești, cât și cele politicești, până când să-i suferim a ne suge sângele din noi? Până când să le fim robi?”

Din *Proclamația de la Padeș* (23 ianuarie 1821)

B. „Toate dregătoriile țării, atât cele politicești, cât și cele bisericicești, de la cea mai mare până la cea mai mică, să nu se mai orânduiască prin dare de bani, pentru ca să poată lipsi jafurile din țară. Asemenea și toate dările preoțești să scază, după cuviință. Și preoți cu dare de bani să nu mai facă, ci numai care va fi destoinic și unde face treabă. (...) Caftane cu bani să înceteze cu totul de a se mai face, ci numai după slujbă.”

Din *Cererile norodului românesc* (16 februarie 1821)

1. Cui i se adresează autorul sursei A?

---

2. Vorbește sursa A despre dreptul poporului la autoapărare? Dacă da, extrage citatul care-ți susține punctul de vedere.

---

3. Ce fac politicienii și capii bisericii, conform sursei A?

---

4. Cum propune sursa B să se facă numirile în funcții?

---

5. Ce spune aceeași sursă despre preoți?

FIȘA 28. STUDIU DE CAZ: GENERAȚIA PAȘOPTISTĂ. PROGRAME ȘI CONSECINȚE ALE REVOLUȚIEI

ȘTIAI CĂ...

...revoluționarii din Țara Românească au constituit o armată de voluntari sub conducerea lui Gheorghe Magheru?
 ...din cauza contribuției pe care a avut-o la înăbușirea revoluției din 1848, Rusia a fost supranumită „jandarmul Europei“?

• **Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.**

A. „1. Sfânta păzire a Regulamentului în tot cuprinsul său și fără nicio răstălmăcire. 2. Secarea corupției prin pravile înadins făcute și a abuserilor ce izvorăsc din acea corupție. 3. Siguranța personală, adecă nimeni să nu poată fi pedepsit decât pe temeiul legilor și în urma unei hotărâri judecătorești. Fieștecare arestat să fie înfățișat în vreme de 24 de ceasuri dinaintea tribunalului competente.“

Petițiunea-proclamație (Iași, 28 martie 1848)

B. „1. Națiunea română, răzimată pe principiul libertății, egalității și fraternității, pretinde independința sa națională în respectul politic ca să figureze în numele său ca națiune română, să-și aibă reprezentanții săi la dieta țării în proporțiune cu numărul său, să-și aibă dregătorii săi în toate ramurile administrative, judecătorești și militare în aceeași proporțiune, să se servească cu limba sa în toate trebile ce se ating de dânsa, atât în legislațiune, cât și în administrațiune.“

Petițiunea Națională (Blaj, mai 1848)

C. „1. Independența sa administrativă și legislativă pe temeiul tratatelor lui Mircea și Vlad V, și neamestec al niciunei puteri din afară în cele din întru ale sale. 2. Egalitatea drepturilor politice. 3. Contribuție generală. (...) 5. Domn responsabil, ales pe cinci ani, și căutat în toate stările societății.“

Proclamația de la Islaz (9 iunie 1848)

1. Cum interpretezi primul articol din sursa A? La ce regulament se referă?

---

2. Ce prevede aceeași sursă cu privire la corupție și siguranța personală?

---

3. În ce organisme cereau românii, conform sursei B, să fie reprezentați? Cum trebuia să se facă reprezentarea?

---

4. Ce spune aceeași sursă despre limba română?

---

5. Ce statut reclamă sursa C pentru Țara Românească? Cum interpretezi textul articolelor 2 și 3?

---

6. Conform art. 5 din sursa C, Țara Românească urma să fie o monarhie sau o republică?

FIȘA 29. STUDIU DE CAZ: RROMII – DE LA ROBIE LA EMANCIPARE

ȘTIAI CĂ...

...termenul *rrom* a fost introdus după Revoluția din 1989 pentru a înlocui cuvântul *țigan* care avea o conotație jignitoare?

- ...Ziua Internațională a Rromilor se serbează în fiecare an, începând cu 1990, pe data de 8 aprilie?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „A se desființa robia de pe pământul românesc, cu despăgubirea numai acelor care o cere-o. Un stat constituțional cu robi ar fi o monstruozitate. Dezrobirea țiganilor statului și a mănăstirilor rostită de Adunarea Obștească, în anii trecuți, trage de la sine și dezrobirea țiganilor particulari; căci un princip nu poate să fie primit de bun pentru unii, și aruncat de rău pentru alții.”

Dorințele Partidei Naționale în Moldova (Cernăuți, august 1848)

- B. „Art. 14. Dezrobirea țiganilor prin despăgubire.”

Proclamația de la Islaz (9 iunie 1848)

1. Unde și cum trebuia să se desființeze robia, potrivit sursei A?

---

2. Cum ar fi un stat cu robi, după sursa A?

---

3. Care este temeiul legal în virtutea căruia se cere dezrobirea rromilor, conform sursei A?

ȘTIAI CĂ...

...Al.I. Cuza și-a petrecut în restul vieții în exil, locuind majoritatea timpului la Paris, Viena și Wiesbaden?

...Cuza a fost înmormântat inițial la Biserica Domnească de lângă Palatul domnesc de la Ruginoasa, conform dorinței sale, iar ulterior rămășițele sale au fost mutate la Biserica Trei Ierarhi din Iași?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe:

- A. „Sultanul făgăduiește că va chema îndată, în fiecare dintre aceste două țări, o adunare într-adins pentru aceasta, alcătuită din înfățișătorii tuturor intereselor și tuturor stărilor de oameni ai neamului. Aceste adunări vor fi chemate pentru sfârșitul de a da pe față dorințele poporului asupra chipului de întocmire hotărâtor țării lor.”

Din Tratatul de pace de la Paris (18/30 martie 1856)

- B. „Convențiunea încheiată la Paris în 7/19 august 1859, între Curtea Suzerană și între Puterile garante autonomiei Principatelor Unite, este și rămâne legea fundamentală a României. Însă, îndoita alegere din 5 și 24 ianuarie 1859, săvârșirea Unirii și desființarea Comisiunii Centrale, făcând neaplicabile mai multe articole esențiale din Convențiune, atât pentru îndeplinirea acestora, cât și pentru reașezarea echilibrului între puterile statului, ca act adițional Convențiunii intră de astăzi în putere următorul Statut...”

Din Statul dezvoltător al Convenției de la Paris, 1864

1. La ce adunări se face referire în sursa A și care era scopul acestora?

---

2. Precizează o hotărâre pe care aveau să o adopte aceste adunări.

---

3. Care era numele pe care îl purtau cele două Principate Unite, conform textului B?

---

4. Cum justifică sursa B emiterea unui act adițional pentru Convenția de la Paris?

---

5. De ce crezi că documentul din care face parte fragmentul B a fost numit Statul dezvoltător al Convenției de la Paris? Argumentează-ți răspunsul.

II. Studiază tabelul de mai jos și răspunde la cerințe.

DATA	REFORMĂ
17/29 decembrie 1863	Legea secularizării averilor mănăstirești – moșiile mănăstirilor pământene și ale celor închinat către „Locurile sfinte” trec în proprietatea statului (cca. 25% din suprafața arabilă a țării). Statul se obliga să plătească despăgubiri în valoare de 82 de milioane de lei.
14/26 august 1864	Legea rurală – cca. 2.038.640 ha de pământ arabil sunt împărțite la 511.896 de familii.
2/14 decembrie 1864	Promulgarea Codului penal – acesta a fost redactat pe baza Codului penal francez (1810), Codului penal prusian (1851) și a unor legi autohtone.
4/16 decembrie 1864	Promulgarea Codului Civil – întemeiat pe Codul napoleonian și pe cel Civil italian, dar și pe o serie de elemente de drept românesc.

1. De la cine erau confiscate suprafețele agricole? Cât însumau aceste suprafețe?

---

2. Câte familii au fost împroprietărite conform Legii rurale? Ce suprafață de pământ a fost împărțită acestora?

---

3. Care au fost sursele de inspirație pentru cei care au redactat Codul penal? Dar pentru cei care au redactat Codul civil?

FIȘA 31. REGATUL ROMÂNIEI – CAROL I

ȘTIAI CĂ...

...viitorul domn și rege al României, Carol I, a participat ca ofițer al armatei prusace la războiul purtat de către Austria și Prusia împotriva Danemarcei (1864)?

...atunci când a fost ales principe al României, Carol I nu era căsătorit și, conform Constituției române, aprobată de el însuși, nu avea voie să se căsătorească cu o femeie de origine română?

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „Jur a fi credincios legilor țării, a păzi religionea României, precum și integritatea teritoriului ei, și a domni ca un domn constituțional.“

Jurământul depus de principele Carol I în fața Parlamentului (10/22 mai 1866)

- B. „Regele Carol era o adevărată personalitate (...). Dacă adăugăm o mare mândrie, un simț al datoriei cum rar se întâlnește și o nobilă concepție, nobil în cel mai înalt înțeles al cuvântului, vom avea sinteza însușirilor caracteristice ale regelui Carol.“

I.G. Duca, *Amintiri politice*

1. Explică de ce Carol I a trebuit să deponă jurământul în fața Parlamentului, așa cum reiese din sursa A.

---

2. Ce sarcini și-a asumat prin acest jurământ?

---

3. Ce trăsături ale lui Carol I se desprind din sursa B?

---

4. Prezintă rolul jucat de monarhie în perioada 1866-1918.

FIȘA 32. STUDIU DE CAZ: CONSTITUȚIA DIN 1866

ȘTIAI CĂ...

...legea fundamentală a României promulgată în anul 1866 a fost redactată după modelul Constituției Belgiei din 1835, și pentru că țara noastră dorea să devină Belgia Europei de Est, un stat neutru și liberal?

...prin Constituția de la 1866 se folosea pentru prima dată în mod oficial denumirea de România?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Art. 5. Românii se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea învățământului, de libertatea presei, de libertatea întrunirilor. Art. 6. Constituțiunea de față și celelalte legi relative la drepturile politice determină care sunt, osebit de calitatea de român, condițiunile necesare pentru exercitarea acestor drepturi.”

Din Constituția de la 1866 (1/13 iulie 1866)

B. „Art. 32. Puterea legislativă se exercită colectiv de către domn și Reprezențațiunea națională. Reprezențațiunea națională se împarte în două adunări: Senatul și Adunarea Deputaților. (...) Art. 35. Puterea executivă este încredințată domnului, care o exercită în mod regulat prin Constituțiune.”

Din Constituția de la 1866 (1/13 iulie 1866)

1. Precizează care era principiul modern de organizare a puterilor în stat, prevăzut în Constituția din 1866, conform sursei B.

---

2. Cine deținea puterea legislativă potrivit sursei B?

---

3. Cine se bucura de drepturile și libertățile garantate de Constituție, conform sursei A?

---

4. Precizează trei dintre drepturile și libertățile prevăzute în Constituția de la 1866, așa cum rezultă din sursa A.

II. Stabilește valoarea de adevăr a enunțurilor de mai jos.

1. Constituția de la 1866 a avut drept model Constituția Belgiei.

A

F

2. Potrivit Constituției din 1866, votul era universal.

A

F

3. Structura Parlamentului României era monocamerală.

A

F

4. Forma de guvernământ înscrisă în Constituția din 1866 era monarhia autoritară.

A

F

5. Principiul succesoral era cel ereditar.

A

F

FIȘA 33. STUDIU DE CAZ: RĂZBOIUL DE INDEPENDENȚĂ

ȘTIAI CĂ...

...delegația României care a participat la Congresul de pace de la Berlin a fost condusă de prim-ministrul Ion C. Brătianu, și de ministrul de externe Mihail Kogălniceanu?

...domnitorul Carol I a fost încoronat rege în 1881 cu o coroană confecționată din oțelul unui tun capturat de la turci în timpul războiului de independență (Fig. 2), gest oarecum asemănător cu cel al lui Napoleon I, care s-a încoronat rege al Italiei, în 1805, folosind coroana de fier a regilor longobarzi (Fig. 1)?

Fig. 1. Coroana de fier a regilor longobarzi

Fig. 2. Coroana de Oțel a regelui Carol I

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „Articolul II - Pentru ca nici un inconvenient sau pericol să nu rezulte pentru România din faptul trecerii trupelor ruse pe teritoriul său, Guvernul Majestății Sale Imperatorului tuturor Rusiilor se obligă a menține și a face a se respecta drepturile politice ale Statului Român, astfel cum rezultă din legile interioare, și tratatele existente, precum și a menține și a apăra integritatea actuală a României.“

Din Convenția româno-rusă (4/16 aprilie 1877)

- B. „Turcii au masat majoritatea trupelor la Plevna și ne înfrâng. Vă rog să faceți fuziune, demonstrație și, poate, să traversați Dunărea așa cum doriți. O demonstrație între Jiu și Corabia este indispensabilă pentru facilitarea manevrelor mele.“

Telegrama Marelui Duce Nicolae către domnitorul Carol I (19/31 iulie 1877)

- C. „Art. 45 - Principatul României retrocedează M.S. Împăratului Rusiei, porțiunea teritoriului Basarabiei, despărțită de Rusia în urma tratatului de la Paris din 1856, și care, la apus se mărginește cu talvegul Prutului, iar la miazăzi cu talvegul brațului Kiliei și cu gura Stari-Stambulului.“

Din Tratatul de Pace de la Berlin (1/13 iulie 1878)

1. Ce obligații își lua Rusia față de România, potrivit sursei A?

---

2. În ce situație se găsea armata rusă din Bulgaria, conform sursei B?

---

3. Ce rugămințe are Marele Duce Nicolae, comandantul armatei ruse, pentru domnitorul României, după sursa B?

---

4. De ce avea nevoie armata rusă de sprijinul trupelor române? Argumentează.

---

5. Ce teritoriu trebuia să cedeze România Rusiei, conform sursei C? Din ce județe era compus acest teritoriu?

---

6. Ce prevedere din sursa A era încălcată de Art. 45 al Tratatului de Pace de la Berlin?

---

7. De ce crezi că a semnat Rusia o Convenție cu România (1877) pe care nu avea de gând să o respecte?

FIȘA 34. STUDIU DE CAZ: OPȚIUNI POLITICE ÎN ROMÂNIA MODERNĂ

ȘTIAI CĂ...

...de numele și istoria Partidului Național Liberal se leagă unele dintre cele mai importante evenimente din istoria modernă a României, cum ar fi: instaurarea monarhiei constituționale (1866), obținerea Independenței de Stat (1877), ridicarea României la rang de regat (1881), Războiul de întregire a neamului și crearea României Mari (1918)?

...în 1913, guvernul conservator condus de Titu Maiorescu a implicat România în cel de-al Doilea Război Balcanic, în urma căruia țara noastră a primit Cadrilaterul, prin Tratatul de Pace de la București (28 iulie/10 august 1913)?

...unirea Basarabiei cu România (27 martie/9 aprilie 1918) s-a realizat în timpul guvernării conservatoare a lui Alexandru Marghiloman, unul dintre marii oameni de stat pe care i-a avut țara noastră, care și-a asumat ingrata sarcină de a încheia pace cu Puterile Centrale în 1918, moment esențial pentru păstrarea ființei statale?

• Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Ținta PNL încă de la întemeiere a fost dezvoltarea forțelor naționale și pe orice tărâm. Forțele morale, intelectuale, militare și economice, toate forțele naționale dezvoltate astfel încât să putem zice la fiecare moment că suntem conștienți de deviza trecutului nostru formulată astfel de unul dintre conducătorii PNL: prin mințile, prin inima și brațele noastre.“

Ion I.C. Brătianu, 1909

B. „Doctrina conservatoare este aceea că progresul real, durabil nu se poate face prin salturi, căci el nu poate fi decât rezultatul unei legături armonioase a trecutului cu prezentul.“

Alexandru Marghiloman, *Doctrina conservatoare*

1. Care este deviza la care face referire sursa A?

---

2. Ce scopuri și-a asumat PNL, potrivit sursei A?

---

3. Prin ce se distinge doctrina liberală de cea conservatoare?

---

4. Ce înțelegi prin sintagma „progresul real, durabil nu se poate face prin salturi“?

FIȘA 35. STUDIU DE CAZ: CULTURA ÎN SPAȚIUL ROMÂNESC

ȘTIAI CĂ...

...termenul Academie provine de la o grădină din Atena antică, care probabil a aparținut eroului mitologic Akademos, loc în care se întâlneau discipolii filosofului Platon?

...primul președinte al Academiei Române a fost Ion Heliade Rădulescu (1867-1870)?

...cercetătorul român Emil Racoviță a inventat biospeologia, ramură a biologiei care studiază fauna din zonele subterane?

...doctorul Ion Cantacuzino a inventat un vaccin împotriva holerei care a salvat numeroase vieți?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Atrasă de lumină, junimea noastră întreprinse acea emigrare extraordinară spre fântănele științei din Franța și Germania, care până astăzi a mers tot crescând și care a dat, mai ales, României libere o parte din lustrul societăților străine. Din nenorocire, numai lustrul din afară! Căci nepregătiți precum erau și sunt tinerii noștri, uimiți de fenomenele mărețe ale culturii moderne, ei se pătrunseră numai de efecte, dar nu pătrunseră până la cauze, văzură numai formele de deasupra ale civilizațiunii, dar nu întrevăzură fundamentele istorice mai adânci, care au produs cu necesitate acele forme și fără a căror preexistență ele nici nu ar fi putut exista.”

Titu Maiorescu, *În contra direcției de azi din cultura română* (1868)

B. „Noi cu literatura astăzi nu mai stăm în mijlocul istoriei noastre, nu stăm nici în mijlocul tradițiilor noastre, nu stăm mai ales în mijlocul poporului nostru: Fără idealuri nu e luptă și fără luptă nu e nici literatură. Am rupt firul tradițiilor, ne batem joc de credința strămoșilor, luăm în deșert instituțiunile țării și așezăminte ei, râdem în pumni de asperațiunile naționale și importăm în literatură.”

George Coșbuc, *Despre programul revistei „Sămănătorul”*

1. Cum a obținut România „o parte din lustrul societăților străine”? Ce fel de lustru este acesta, conform sursei A?

---

2. Ce nu au întrezărit românii care au studiat în străinătate, potrivit sursei A? Caută on-line mai multe detalii despre „Teoria formelor fără fond”.

---

3. Cum caracterizează sursa A literatura română?

---

4. Care era, potrivit sursei B, păcatul capital al literaturii române din acele vremuri?

II. Lecturează textul următor și răspunde la cerințe.

- Cultura nu putea progresa decât sub patronajul unor instituții superioare, fapt pentru care în 1866 s-a înființat Societatea Literară Română, transformată în 1867 în Societatea Academică Română. În 1879, o lege specială a făcut ca Societatea Academică Română să devină Academia Română, cel mai înalt for cultural și științific din România, poziție pe care o păstrează și astăzi.

1. În ce an a fost înființată Societatea Literară Română? În ce s-a transformat ea?

---

2. Din ce an putem vorbi despre Academia Română? De ce?

FIȘA 36. ROMÂNIA ȘI PRIMUL RĂZBOI MONDIAL. MAREA UNIRE DIN 1918

ȘTIAI CĂ...

...România s-a situat pe locul 6 din 31 în cadrul statelor antantiste, în ceea ce privește pierderile de vieți omenești?
 ...victoria Armatei 1 română din zona Mărășești este trecută în rândul marilor bătălii ale Primului Război Mondial?
 ...Bătălia de la Mărăști a stabilit recordul de înaintare (în medie, 3 km/zi) a unei armate antantiste, dintre toate operațiunile ofensive europene?

I. În tabelul de mai jos lipsesc datele referitoare la teritoriile care s-au unit cu România în anul 1918. De asemenea, și numele personalităților care au prezidat adunările populare în cadrul cărora s-au adoptat rezoluțiile pentru unire. Cu ajutorul listei date, completează, în mod corect, tabelul.

*Transilvania, Banat și Țara Ungurească, Basarabia, Iancu Flondor,
 Gheorghe Pop de Băsești, Vasile Goldiș, Iuliu Maniu, Ion Incuț, Bucovina*

Etapale înfăptuirii României Mari			
Teritoriu	Data/Loc	Personalități	Recunoaștere internațională
	9 aprilie 1918, Chișinău		Tratatul de la Paris, cu Franța, Marea Britanie, Italia, Japonia (1920)
	28 noiembrie 1918, Cernăuți		Tratatul de la Saint-Germain, cu Austria (1919)
	1 decembrie 1918, Alba Iulia		Tratatul de la Trianon, cu Ungaria (1920)

II. Studiază cu atenție harta României la sfârșitul Primului Război Mondial și rezolvă cerințele.

Fig. 1. Harta României Mari (1918)

1. Numește teritoriul obținut de România prin Tratatul de la București din 10 august 1913, care i-a fost recunoscut și după Primul Război Mondial, prin Tratatul de la Neuilly, semnat cu Bulgaria, în anul 1919.

---

2. Menționează provinciile românești care s-au unit cu patria-mamă în anul 1918, uniri recunoscute și de Conferința de Pace de la Paris (1919-1920).

---

3. Precizează care erau noii vecini ai României Mari.

---

4. **PROIECT.** Cu ajutorul internetului, află cum a contribuit regina Maria a României la realizarea României Mari. Caută cât mai multe imagini care să illustreze informațiile selectate de tine. Cu ajutorul aplicațiilor PowerPoint, Prezentări Google sau altele creează un album despre modul în care regina Maria a luat parte la faptele eroice ale poporului român. Prezintă colegilor proiectul creat de tine. Îți pot fi utile următoarele linkuri:

<https://www.reginamaria.ro/regina-ne-a-unit>; https://ro.wikipedia.org/wiki/Regina_Maria_a_Rom%C3%A2niei; <https://radiochisinau.md/portret-regina-maria-a-romaniei--o-personalitate-de-exceptie-a-istoriei-nationale---77149.html>

III. Pornind de la caricatura alăturată și de la textul lecției, răspunde la următoarele cerințe.

1. Cine este personajul din prim-planul caricaturii, cel care poartă pe cap o coroană?

---

2. Care dintre celelalte personaje reprezintă Antanta și care, Puterile Centrale?

---

3. Scrie pe caiet, o listă cu argumente pro și contra intrării României în război de partea Antantei.

Fig. 1. Ofertele combatanților pentru intrarea României în război (caricatură)

IV. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară Republica Democratică Moldovenească (Basarabia) (...), ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani din trupul vechii Moldove, (...) pe baza principiului că noroadele singure să-și hotărască soarta lor, de azi înainte și pentru totdeauna, se unește cu mama sa, România.“

Din *Declarația de unire a Basarabiei cu România*

B. „Astăzi, când după sforțări și jertfe uriașe din partea României și a puternicilor și nobililor ei aliați, s-au întronat în lume principiile de drept și umanitate pentru toate neamurile și când în urma loviturilor zdrobitoare monarhia austro-ungară s-a zguduit din temelii ei (...), noi, Congresul General al Bucovinei, (...), hotărâm: Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei, în vechile ei hotare până la Ceremuș, Colacin și Nistru, cu Regatul României.“

Din *Declarația de unire a Bucovinei cu România*

C. „Adunarea Națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia în ziua de 18 Noiembrie/1 decembrie 1918, decretează unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România.“

Din *Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba Iulia*

1. Ce foruri populare reprezentative, menționate în textele A, B, C, au decretat cele trei acte de unire cu România, în anul 1918?

---

2. Cine au fost „nobilii aliați“ ai României, în anii Marelui Război, la care face aluzie sursa B?

---

3. În baza cărui principiu, menționat în sursa A, au fost decretate cele trei acte de unire?

---

4. Numește cele două imperii, menționate în sursele A și B, din care s-au desprins, în anul 1918, cele trei teritorii românești.

---

5. Caută pe internet textul Celor 14 puncte ale președintelui american Woodrow Wilson și notează articolele care au legătură cu evenimentele petrecute în România, în perioada 1916-1918.

FIȘA 37. ROMÂNIA INTERBELICĂ. ECONOMIE ȘI SOCIETATE – LUMEA URBANĂ ȘI LUMEA RURALĂ

ȘTIAI CĂ...

- ...România interbelică ocupa primul loc în Europa și locul șase în lume la producția de petrol?
- ...țara noastră se afla pe locul al doilea în Europa la extracția de aur, după Suedia, și pe același loc, după Uniunea Sovietică, la extracția de gaze?
- ...avionul românesc IAR-80 se clasa pe locul trei în Europa, iar IAR-81, pe locul patru în lume?

I. Studiază cifrele din tabel și formulează un argument în susținerea afirmației că România a devenit, după Reforma agrară din 1921, o țară de mici proprietari de pământuri.

Categoriile de proprietăți	% din suprafața totală
sub 10 hectare	48%
10 – 50 hectare	19,8%
50 – 100 hectare	4,5%
peste 100 hectare	27,7%

Fig. 1. Situația proprietăților funciare, în urma reformei agrare din 1921 (cf. F. Constantiniu, „O istorie sinceră a poporului român“)

II. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- „Nicăieri în țară industria nu s-a dezvoltat atât de rapid. Numeroase noi întreprinderi au luat ființă, iar cele vechi s-au lărgit. Niciun alt loc nu oferea antreprenorului atâtea avantaje: mână de lucru numeroasă și ieftină, o piață de consum mare, apropierea de principalele instituții de credit și mai important decât toate, de birourile guvernamentale (...) Bucureștii au devenit un adevărat centru industrial, producând aproape orice tip de bunuri manufacturate. Aici erau plasate câteva din marile conglomerate industriale, precum Uzinele Malaxa, care produceau, printre altele, motoare Diesel, locomotive și oțel.“

Keith Hitchins, *România 1866-1947*

1. Numește orașul la care face referire textul.

---

2. Menționează avantajele pe care acesta le oferea.

---

3. PROIECT. Caută mai multe informații pe internet și realizează o fișă dedicată unui om de afaceri de succes din România interbelică (Dimitru Mociorniță, Nicolae Malaxa, Max Auschnitt etc.), respectând următoarele indicații: mediul de proveniență al personajului ales, educația acestuia, afaceri dezvoltate în România, impactul războiului și al regimului comunist asupra carierei lui. Atașează fișa la PORTOFOLIULUI.

4. Pornind de la informațiile din text, dar și din lecție, organizați o dezbatere cu tema: „România interbelică – România contemporană”. Utilizați și informații din surse suplimentare referitoare la viața cotidiană din perioada interbelică sau dezvoltarea actuală a României. Scrie mai jos, câteva concluzii.

III. Privește imaginile de mai jos și menționează câteva deosebiri între viața urbană și cea rurală, din România interbelică.

Fig. 1. Imagine din Bucureștiul interbelic

Fig. 2. Imagine din satul românesc interbelic
(sursa: Costică Acsinte)

FIȘA 38. STUDIU DE CAZ: ORAȘUL: ARHITECTURĂ MODERNĂ ȘI TRADIȚII RURALE

ȘTIAI CĂ...

...având 52,5 m înălțime, Palatul Telefoanelor a fost cea mai înaltă clădire din București, până în anii 1970?

...datorită aspectului său urbanistic, vieții mondene rafinate, dar și a așezării sale geopolitice, Bucureștiul interbelic a fost supranumit în epocă „Micul Paris“?

- ...semafoarele electrice și trecerile de pietoni au fost folosite încă din perioada interbelică?

I. Citește cu atenție textul și răspunde la cerințe.

- „În niciun oraș din lume, vânzătorii ambulante nu abuzează atâta de stradă ca în capitală. (...) Oltenii, zarzavagii și cei care desfac produsele pescăriilor, spoitorii, florăresele și cei cu haine vechi se întrec care mai de care să ne asurzească pe toate registrele (...), la care se adaugă clopotele neîntrerupte ale tramvaielor și autobuzelor, claxoanele automobilelor, uruitul camioanelor, automobilelor, birjelor și ale celorlalte vehicule și veți avea un tablou înfiorător de balcanic cu mii de nebuni și zevzeci.“

Revista generală ilustrată, nr. 1, ianuarie 1931

1. Enumeră mijloacele de transport din capitala țării, în anul 1931.

---

2. Descrie, în trei enunțuri, atmosfera urbană din Bucureștiul interbelic.

II. PROIECT

Creează un album cu imaginile unor construcții reprezentative din localitatea ta de domiciliu sau dintr-un oraș important învecinat, realizate în perioada interbelică. În dreptul fiecărei imagini, notează anii în care s-a realizat construcția, arhitectul, stilul arhitectonic pentru care acesta a optat, constructorul, destinația inițială a construcției, destinații și restaurări ulterioare până în ziua de astăzi. Precizează, totodată, sursele de informare pe care le-ai utilizat: o vizită la muzeu, o monografie a localității pe care ai consultat-o, pagini de pe internet, un interviu realizat cu o personalitate locală etc. Prezintă albumul, colegilor tăi, în ora de istorie și adaugă-l, apoi, la PORTOFOLIULUI.

III. Întocmește o listă a arhitecților români și străini care s-au remarcat prin importante lucrări edilitare, în perioada interbelică și notează în dreptul lor principalele realizări.

IV. Privește cu atenție clădirile din imagini. Recunoaște stilul arhitectonic al fiecăreia dintre ele și bifează varianta corectă.

Fig. 1. Palatul Ministerului Lucrărilor Publice, astăzi Primăria Capitalei (1906-1910)

stil neoclasic stil neoromânesc

Fig. 2. Palatul Poștelor București (fotografie de epocă – 1900)

stil neoclasic stil neoromânesc

Fig. 3. Cazinoul din Constanța (1910)

stilul Art Nouveau stilul Art Deco

Fig. 4. Palatul Facultății de Drept din București (1936)

stilul Art Nouveau stilul Art Deco

FIȘA 39. STUDIU DE CAZ: MINORITĂȚI NAȚIONALE ÎN ROMÂNIA

ȘTIAI CĂ...

...legea fundamentală a României din anul 1923 a fost apreciată ca una dintre cele mai democratice constituții din Europa interbelică?

...51% dintre întreprinderile individuale, industriale și comerciale, din perioada interbelică, au aparținut minorităților?

...la nivel național, românii erau majoritari, dar în Transilvania, Bucovina și Basarabia ei reprezentau doar o treime din populația orașelor?

...dintre cele 657 de ziare câte se tipăreau în 1922, 181 aparțineau minorităților?

- ...cei mai bogați oameni din Transilvania proveneau din rândul maghiarilor, germanilor și evreilor?

I. Citește cu atenție textele și răspunde la cerințe.

- A. „Nu voim ca din asupriți ce am fost, să devenim asupritori. Voim să asigurăm libertatea pentru toți și dezvoltarea pentru toate popoarele conlocuitoare. Noi, care am vărsat lacrimi văzând limba noastră scoasă din școli, biserici, justiție, nu o vom lua altora.“

Iuliu Maniu, despre drepturile minorităților, *Minoritățile naționale din România, 1918-1925*

- B. „1. Deplină libertate națională pentru toate popoarele conlocuitoare. Fiecare popor se va instrui, administra și judeca în limba sa proprie prin indivizi din sânul său și fiecare popor va primi drept de reprezentare în Corpurile Legiuitoare și la guvernarea țării în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc.“

Rezoluția de la Alba Iulia, 18 noiembrie/1 Decembrie 1918

- C. „Art. 5. Românii, fără deosebire de origine etnică, de limbă sau de religie, se bucură de libertatea conștiinței, de libertatea învățământului, de libertatea presei, de libertatea întrunirilor, de libertatea de asociație și de toate libertățile și drepturile stabilite prin legi.“

Constituția din 1923

1. Ce idee comună, referitoare la minorități, se desprinde din toate cele trei texte?

---

2. La ce perioadă din istoria românilor transilvăneni face referire Iuliu Maniu, folosind cuvintele, „asupriți ce am fost“?

---

3. Enumeră drepturile de care se bucurau minoritățile naționale din România, conform Constituției din 1923.

II. Studiază cifrele anului 1925, comparativ cu cifrele anului 1918, din tabelul de mai jos și formulează o concluzie referitoare la sprijinul acordat de statul român, dezvoltării învățământului în limbile minorităților naționale.

Categoría de școli	Anul 1918			Anul 1925		
	catolice	reformate	luterane	catolice	reformate	luterane
primare	367	362	258	425	684	268
licee	13	9	9	17	11	11
civile	25	3	5	48	19	8
comerciale	1	–	–	4	4	3

III. ESEUL DE CINCI MINUTE. Pornind de la imaginile de mai jos scrie un scurt eseu, cu titlul: *Drepturile minorităților naționale din România, ieri și astăzi.*

FIȘA 40. STUDIU DE CAZ: CONSTITUȚIILE DIN PERIOADA INTERBELICĂ

ȘTIAI CĂ...

...din Senatul României, în perioada interbelică, făceau parte atât membri aleși prin vot, cât și membri de drept: moștenitorul tronului, patriarhul, mitropoliții, și alții?

...în țara noastră, în perioada interbelică, votul era obligatoriu?

...în România, femeile au primit pentru prima dată în anul 1929 dreptul de a vota și de a fi alese, dar numai în alegeri locale și numai cele știutoare de carte, cu vârsta de 30 de ani împlinită?

- ...dreptul de a vota în alegerile parlamentare și de a fi alese au primit femeile din România, paradoxal, abia prin Constituția din 1938?

I. Citește cu atenție textele și răspunde la cerințe.

- A. „Art. 34. – Puterea legislativă se exercită colectiv de către Rege și Reprezentațiunea Națională. Reprezentațiunea Națională se împarte în două adunări: Senatul și Adunarea Deputaților. Orice lege cere învoirea a câtor trele ramuri ale puterii legiuitoare. (...)”

Art. 35. – Inițiativa legilor este dată fiecăreia dintre cele trei ramuri ale puterii legislative.“

Constituția din 1923

- B. „Art. 31. – Puterea legislativă se exercită de Rege prin Reprezentațiunea Națională care se împarte în două Adunări: Senatul și Adunarea Deputaților. (...)”

Art. 45. – El [Regele] are dreptul de a dizolva ambele adunări de odată sau numai una din ele. (...) Regele poate amâna Adunările. (...)”

Art. 46. – El poate, în timpul când adunările legiuitoare sunt dizolvate și în intervalul dintre sesiuni, să facă în orice privință decrete cu putere de lege, care urmează a fi supuse adunărilor spre ratificare la cea mai apropiată a lor sesiune.“

Constituția din 1923

- C. „Art. I. Frontul Renașterii Naționale devine partid unic și totalitar, sub denumirea de Partidul Națiunii. El va funcționa sub conducerea supremă a Majestății Sale regele. (...)”

Art. III. Conducătorul suprem numește forurile superioare ale partidului, care sunt singurele răspunzătoare.“

Decret-lege pentru transformarea Frontului Renașterii Naționale în Partidul Națiunii – 22 iunie 1940

1. Ce deosebiri observi între prevederile celor două legi fundamentale, prezentate în sursele A și B, referitoare la puterea legislativă?

---

2. În care dintre cele două texte constituționale (sursele A și B) i se îngrădea Parlamentului autoritatea?

---

3. Ce principiu democratic încălca textul Constituției carliste (sursa B)?

---

4. Ce principiu democratic încălca Decretul-lege din 22 iunie 1940 (sursa C)?

---

5. În ce scop a folosit regele Carol al II-lea atribuțiile lui legislative (sursa C)? Compară această atitudine cu aceea a lui Carol I care, prin Constituția din 1866, avea drept de veto absolut.

---

6. Ce factori, interni și externi au determinat pe Carol al II-lea să recurgă la o nouă lege fundamentală?

---

7. Consideri că, egalitatea în fața legilor, prevăzută de constituțiile interbelice din România a fost una autentică? Au existat categorii discriminate?

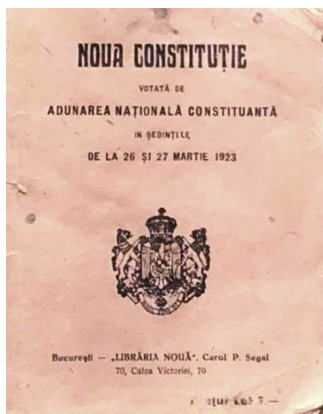

Fig. 1. Constituția din 1923

Fig. 2. Regele Ferdinand I al României (Întregitorul), cel care, la 28 martie 1923, a promulgat Constituția României Mari

Fig. 3. Carol al II-lea semnând Constituția din 1938

Fig. 4. Actualul Palat al Patriarhiei Române care în perioada interbelică a fost sediul Camerei Deputaților, locul în care s-a votat Constituția din 1923

FIȘA 41. STUDIU DE CAZ: IDEI POLITICE ÎN LUMEA ROMÂNEASCĂ INTERBELICĂ

ȘTIAI CĂ...

...în perioada interbelică, în România au fost asasinați de legionari doi prim-miniștri, Ion Gheorghe Duca (1933) și Armand Călinescu (1939)?

...Ion I.C. Brătianu, președintele Partidului Național Liberal a fost de șase ori prim-ministrul României?

...familia Brătianu a dat României patru prim-miniștri?

I. Citește cu atenție textele și răspunde la cerințe.

- A. „Legionarul iubește moartea, căci sângele lui va servi pentru plămădirea cimentului României legionare.”
Corneliu Zelea Codreanu, *9 Porunci Legionare*
- B. „Moartea, numai moartea legionară (...) / Ni-i dragă moartea pentru Căpitan!”
Radu Gyr, *Imnul Tinereții Legionare*
- C. „...Într-un proces în care era acuzat de un prefect ce se purtase într-adevăr foarte urât cu studenții (...) Corneliu Codreanu scoate revolverul și-l ucide pe-acest prefect (...) de la 1863 și până la acest asasinat nu s-a petrecut în țara noastră nicio crimă politică. (...) Asta este marea învinuire care se aduce legionarilor: au introdus în moravurile politice românești ceva ce nu făcea parte din tradiția noastră.”
Neagu Djuvara, *O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri*

1. Ce aspecte ale ideologiei legionare se desprind din cele trei citate?

---

2. Care este opinia ta în legătură cu această ideologie?

---

3. În care dintre statele europene au existat idei și practici asemănătoare celor utilizate de Mișcarea Legionară din România?

Fig. 1. Prima pagină a unui cotidian care anunța asasinarea lui Armand Călinescu de către legionari

II. REFERAT

Utilizând internetul, dar și surse locale de informare, scrie un scurt referat despre istoria interbelică a Partidului Național Liberal sau a Partidului Național Țărănesc din România. Referatul să conțină următoarele informații: anul înființării, idei promovate, fruntași naționali, dar și locali, realizări importante. Citiți referatele în clasă și adăugați-le la PORTOFOLIUL.

III. Alege una dintre personalitățile din imaginile de mai jos, află detalii despre ea și răspunde la întrebări.

1. Cărui curent de gândire i-a aparținut respectiva personalitate?

---

2. În ce domeniu de activitate și prin ce realizări s-a remarcat?

---

3. Care dintre ideile acestei personalități se regăsesc și în zilele noastre?

Fig. 2. Iuliu Maniu (1873-1953), unul dintre artizanii României Mari. Alături de Ion Mihalache a fost președinte al Partidului Național Țărănesc, în perioada interbelică.

Fig. 3. Mircea Eliade (1907-1986), istoric al religiilor

Fig. 4. Ștefan Zeletin (1882-1934), sociolog și economist, teoretician al neoliberalismului în România

Fig. 5. Virgil Madgearu (1887-1940), principalul teoretician al PNȚ, într-o vizită în Polonia. În 1940 a fost asasinat de legionari.

III. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Să fiți bine convinși că toate actele mele vor fi însuflețite de cea mai adâncă iubire către țară, pe care mă voi sili a o servi din toate puterile mele, luând călăuză pilda marilor săi domni (...). Astfel sper a corespunde încrederii și așteptărilor poporului român.“

Cuvântări de Ferdinand I, Regele României: 1889-1922

B. „...trimis la gimnaziul public, (...) fie cât de rea vremea, pe jos, fără mănuși iarna și fără umbrelă de soare vara; supus acasă la disciplină militară; sculat la șase dimineața, băgat într-o baie rece (...); hrănit, (...) îndestul de frugal; dus la biserică în toate duminicile; (...) obișnuit a dispune de sume foarte neînsemnate de bani, (...); deprins, în sfârșit, a auzi repetându-i-se des cuvintele de aur ale Alteței Sale Regale, Principele Carol-Anton: «Nu-i destul că v-ați născut principii, ci trebuie să munciți ca să dovediți că meritați titlul vostru».“

Vasile D. Păun, Principele Ferdinand de Hohenzollern

C. „Invitația pe care ne-o faceți de a intra în Frontul Renașterii Naționale nu o putem accepta din următoarele motive: (...) Frontul Renașterii Naționale susține un regim dictatorial, cu toate consecințele lui, în timp ce noi credem în democrația națională și în regimul constituțional bazat pe răspunderea ministerială reală.“

Iuliu Maniu, despre Frontul Renașterii Naționale, 1939

1. Consideri că regele Ferdinand a respectat cele afirmate în primul text? Dă un exemplu de faptă inspirată din „marii Domni“ ai țării noastre.

---

2. Formulează o opinie în legătură cu educația pe care o primeau vlăstarele princiare ale familiei Hohenzollern, așa cum reiese din cel de-al doilea text.

---

3. Cine a înființat Frontul Renașterii Naționale și ce personalitate a refuzat să se înscrie în acest partid, conform sursei C? Ce motive a invocat?

Fig. 1. Principele Ferdinand I Hohenzollern-Sigmaringen, Principesa Maria și copiii Carol, Elisabeta, Maria și Ileana (1913)

Fig. 2. Regele Carol al II-lea al României (1930-1940)

Fig. 3. Mihai I și Ana de Bourbon-Parma (1948)

FIȘA 43. ROMÂNIA ÎN AL DOILEA RĂZBOI MONDIAL

ȘTIAI CĂ...

- ...numai la Stalingrad (iulie 1942 – februarie 1943), armata română a jertfit peste 180 000 de soldați, morți, răniți și dispăruți?
- ...la 25 octombrie se sărbătorește Ziua Armatei Române, în amintirea eliberării ultimelor două localități de pe teritoriul României, Carei și Satu-Mare (25 octombrie 1944)?
- ...România a contribuit cu 567 000 de soldați în războiul antihitlerist?

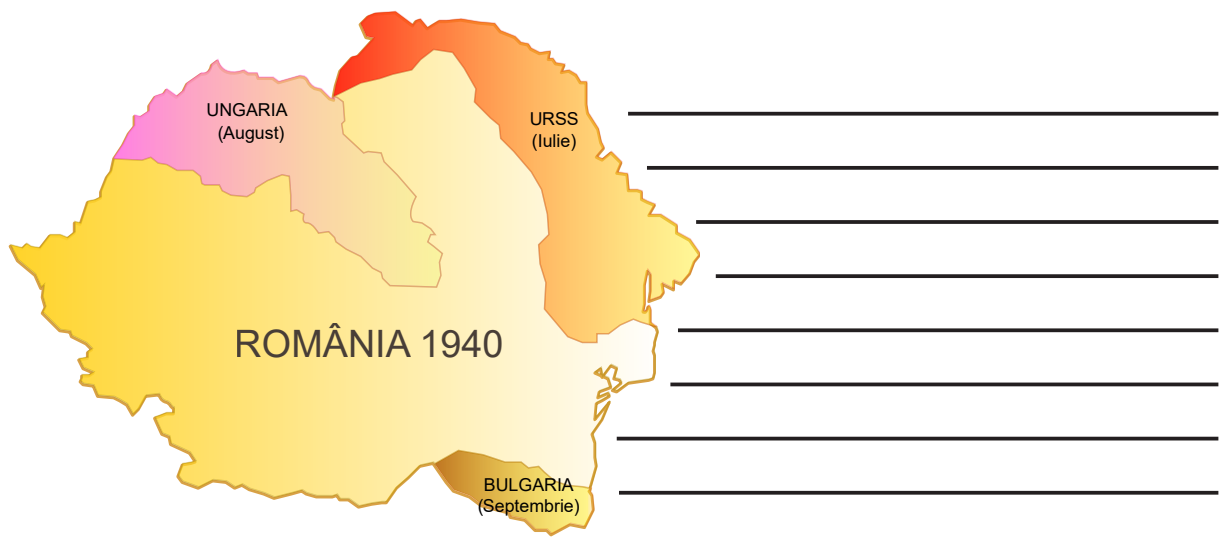
I. DOSAR

Împreună cu alți patru-cinci colegi, realizează un dosar pe tema ocupării de către URSS a Basarabiei, Bucovinei de Nord și Ținutului Herța, care să cuprindă următoarele informații: 1. legătura dintre Pactul Molotov-Ribbentrop (Protocolul adițional secret) și invadarea Basarabiei; 2. consecințele acestei acțiuni pentru populația românească; 3. sprijinul acordat de Crucea Roșie Română refugiaților; 4. reacțiile internaționale față de ocupația sovietică. Informează-te din cel puțin două surse. Aduăgă dosarul la PORTOFOLIU.

Fig. 1. Ministrul sovietic de externe Viaceslav Molotov semnând Pactul Molotov-Ribbentrop (23 august 1939). În spatele său, în picioare, la stânga, se află ministrul german de externe Joachim von Ribbentrop și, în dreapta, premierul sovietic Iosif Visarionovici Stalin.

II. Studiază cu atenție harta și menționează teritoriile pierdute de România în anul 1940, în urma ultimatumului sovietic, a Dictatului de la Viena și a Tratatului de la Craiova.

III. Citește textul de mai jos și răspunde la cerințe.

- „2. Teritoriul român atribuit Ungariei va fi evacuat de trupele românești într-un termen de 15 zile și remis în bună ordine acesteia. (...)
- 5. Guvernul ungar se angajează solemn să asimileze în totul cu ceilalți supuși unguri pe persoanele de rasă română, care, pe baza arbitrajului de mai sus, vor dobândi naționalitatea ungară.”

Din textul Arbitrajului de la Viena – 30 august 1940

1. Conform textului, ce state a implicat Dictatul de la Viena?

---

2. Cum se angaja guvernul ungar să rezolve problema etnicilor români din teritoriul ocupat?

---

3. Caută pe internet textul complet al documentului și explică de ce s-a numit și Arbitrajul de la Viena. Este mai adecvată denumirea de dictat? Argumentează răspunsul.

IV. Completează spațiile libere din tabelul de mai jos, cu evenimentele istorice corespunzătoare fiecărei date cronologice.

27 iunie 1940	30 august 1940	23 octombrie 1940	22 iunie 1941	23 august 1944	10 februarie 1947

V. Cu ajutorul lecției și al celor două hărți de mai jos, menționează:

1. Traseul armatei române în războiul din Est.

---

2. Traseul armatei române în războiul din Vest.

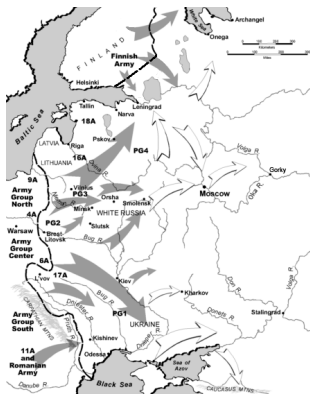

Fig. 1. Planul inițial german al Operațiunii Barbarossa

Fig. 2. Forțele române pe Frontul de Vest

FIȘA 44. STUDIU DE CAZ: HOLOCAUSTUL ÎN ROMÂNIA: EVREII ȘI RROMII

ȘTIAI CĂ...

...„Raportul Elie Wiesel” este un document public elaborat de o comisie internațională, pe baza căruia România a recunoscut oficial participarea sa la Holocaust?

...numele de cod, „Curățirea terenului” (care făcea referire la exterminarea evreilor din România) era similar cu „soluția finală” a lui Hitler?

...în România comunistă, în perioada ceaușistă, și alte minorități etnice, au avut de suferit, 200 000 de etnici germani, de exemplu, fiind nevoiți să emigreze?

I. Citește cu atenție textele și răspunde la cerințe.

- A. „...eu sunt pentru migrarea forțată a întregului element evreu din Basarabia și Bucovina, care trebuie zvârlit peste graniță (...) Nu știu peste câte veacuri neamul românesc se va mai întâlni (...) cu posibilitatea de purificare etnică și revizuire națională... Dacă este nevoie, să trageți cu mitraliera. Îmi este indiferent dacă în istorie vom intra ca barbari.”

Viceprim-ministrul Mihai Antonescu adresându-se miniștrilor –
Stenograma ședinței Guvernului din 8 iulie 1941

- B. „Pe această cale ne vom apropia tot mai mult ca niciodată în cursul istoriei noastre de lozinca veche a naționalismului românesc: «România a românilor și numai a românilor».”

Declarație a ministrului de externe, Mihail Manoilescu la întoarcerea din vizita de la Berlin, iulie 1940

- C. „Într-o săptămână au venit 15 000 de țigani, (...) într-o stare de mizerie de neînchipuit. (...) Erau mulți bătrâni, femei și foarte mulți copii. În căruțe erau paralizici, bătrâni de peste 70 de ani, orbi, cerșetori, unii muribunzi. Marea majoritate, aproape goi, în zdrențe.”

Lt. colonel Vasile Gorski, fost prefect al județului Oceakov, Despre deportarea rromilor în Transnistria

1. Ce înțelegea Mihai Antonescu prin „purificare etnică” și „revizuire națională”, conform sursei A? Ce metode recomanda demnitarul? Cum apreciezi o astfel de abordare a pluralismului etnic din România?

---

2. Care era lozinca naționalismului românesc, menționată în textul B și care este opinia ta despre curentele naționaliste, în general?

---

3. Definește printr-un singur cuvânt/sintagmă, situația descrisă în textul C.

---

4. Pornind de la textul C și de la unele aspecte ale societății contemporane, consideri că metodele lui Ion Antonescu au rezolvat „problema rromilor” în societatea românească?

II. Elie Wiesel a fost un scriitor și jurnalist american, la origine, evreu român. Este unul dintre supraviețuitorii lagărelor de exterminare naziste. În anul 1986 a fost distins cu Premiul Nobel pentru Pace. Caută informații despre viața lui Elie Wiesel, în lagăr și după eliberare și scrie o scurtă biografie a acestuia, evidențiind contribuția sa la definirea Holocaustului.

III. PROIECT

Grupați în echipe de câte trei elevi, trageți la sorți una dintre teme: Pogromul de la Dorohoi, Pogromul de la București, Pogromul de la Iași, Deportarea rromilor. Realizați apoi un colaj de imagini și texte despre tema aleasă. Prezentați colajele într-o expoziție.

Fig. 1. Evrei deportați în Transnistria sub supravegherea unui soldat român

Fig. 2. Evrei arestați de jandarmi români, în timpul Pogromului de la Iași (27-29 iunie 1941 – nume de cod: „Curățirea terenului”)

Fig. 3. Memorialul Holocaustului, București

FIȘA 45. ROMÂNIA – STAT COMUNIST

ȘTIAI CĂ...

- ...prin Tratatul de la Paris din 1947, România era obligată să plătească Rusiei despăgubiri de război în valoare de 300 de milioane de dolari?
- ...în România, comunismul a făcut peste 800 000 de victime?
- ...dreptul de vot a coborât la vârsta de 18 ani prin Constituția comunistă din 1948?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

- A. „A bătut cu pumnul în masă. A strigat. Observasem că, de la o întrevedere la alta, este tot mai agitat (...) A ieșit din încăpere trântind ușa. A trântit-o atât de tare încât zidul din preajma canatului s-a fisurat. (...) Mi s-a comunicat că atunci când s-a suit în mașină râdea. Un mod de-a trata pe care diplomația sovietică l-a folosit cu succes.“

Despre întâlnirile cu A. Vîșinski, Interviu acordat de Regele Mihai, scriitorului Mircea Ciobanu în 1990

- B. „Nechiti: Noi, Tineretul Progresist [organizație de tineret controlată de comuniști] (...) începem o campanie largă pentru a demasca pe toți profesorii, elevii și studenții care au luat parte la demonstrație.

Dr. Petru Groza: (...) Din școlile de unde vin elevi care au luat parte la demonstrație îi scoatem și-i trimitem la școli de periferie, înlocuindu-i cu copiii de muncitori.“

Despre manifestația promonarhistă din 8 noiembrie 1945,
„Viața politică în documente, 1945“, coordonator Ioan Scurtu

1. Care este opinia ta în legătură cu metodele folosite de comuniști, descrise în cele două texte?

---

2. Numește un drept pe care cele două personaje din textul B, îl nesocoteau.

---

3. Ce motive îi determinau pe comuniști să încalce drepturile cetățenilor?

---

4. Consideră că ești un jurnalist și ai fost prezent la manifestația promonarhistă din 8 noiembrie 1945. Întors acasă și impresionat de cele văzute, ai redactat o prezentare a evenimentului, pentru ziarul la care lucreai. Scrie aici articolul tău. Pentru a te documenta, caută informații pe internet sau în diverse lucrări, precum, „Monarhia în România, 1866-1947“ a istoricului, Ion Scurtu. Citiți, apoi, articolele în clasă.

Ai mai jos și o listă de linkuri utile:

<https://www.unitischimbam.ro/manifestatia-de-la-8-noiembrie-1945/><https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/70-de-ani-de-la-manifestatia-din-8-noiembrie-1945>

<http://inlinedreapta.net/elsa-anca-barbus-despre-manifestatia-de-la-8-noiembrie-il-aclamam-pe-rege-dar-era-de-fapt-un-strigat-de-solidaritate-cu-tara>

https://ro.wikipedia.org/wiki/Manifesta%C8%9Bia_de_la_8_noiembrie_1945

II. Completează tabelul de mai jos, cu evenimentele corespunzătoare datelor cronologice din prima linie.

octombrie 1944	februarie 1945	6 martie 1945	30 decembrie 1947	1948	1965

III. PROIECT

Inedit prin cruzime în peisajul torționar al închisorilor comuniste din România a fost „fenomenul Pitești”, un experiment psihologic de „spălare a creierelor” prin tortură, urmată de „reeducarea” celor torturați pentru a-i forța să accepte ideile noului regim politic. Cobaii au fost, în special tinerii studenți. Caută informații și despre alte închisori comuniste (vezi harta) și realizați o expoziție de postere cu tema: „Gulagul românesc”. Poți lucra și în echipă cu alți colegi.

Sistemul represiv din România și Moldova

6 Mars 1945 - 22 Decembrie 1989
 Carte de Mme Iuliana BARNBA de l'Institut d'Archéologie de Bucarest.

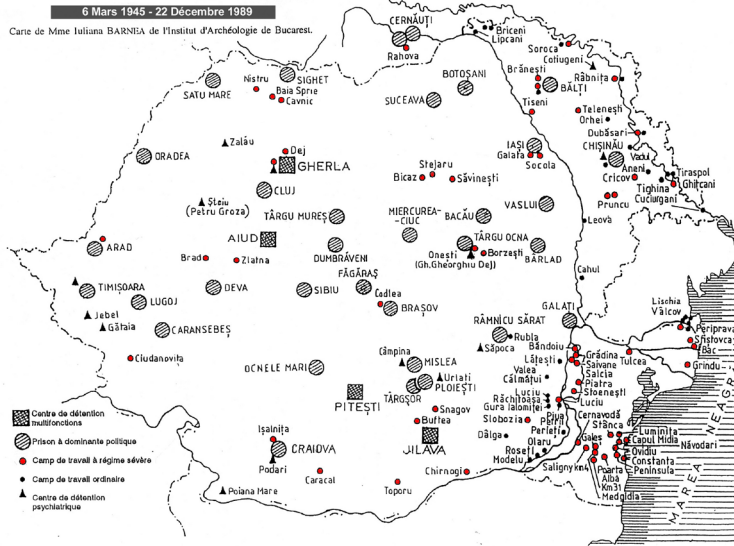

Fig. 1. Harta închisorilor comuniste și a lagărelor de muncă forțată din România

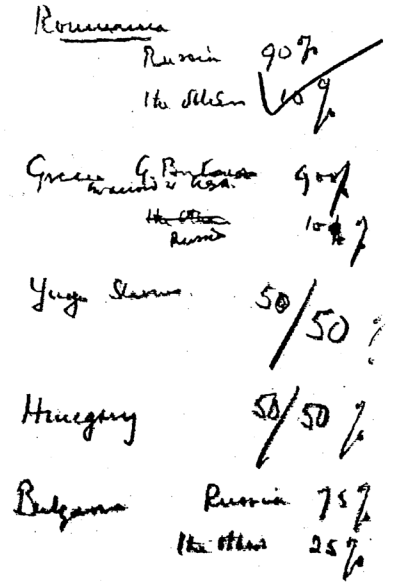

Fig. 2. Acordul de procentaj dintre W. Churchill și Stalin (octombrie 1944)

Fig. 3. Petru Groza, prim-ministrul primului guvern controlat de comuniști (6 martie 1945)

Fig. 4. Prezidiul Provizoriu al Republicii Populare Române. De la stânga la dreapta: Ștefan Voitec, Mihail Sadoveanu, Gheorghe Stere, Constantin Ion Parhon, Ion Niculi

Fig. 5. Gheorghiu-Dej cu Hrușciiov (conducător al Rusiei Sovietice) în 1960

FIȘA 46. STUDIU DE CAZ: REZISTENȚA ANTICOMUNISTĂ

ȘTIAI CĂ...

...NKVD-ul, o instituție sovietică similară Securității de la noi, este creatorul Gulagului (Administrația Generală a Lagărelor de muncă forțată) sovietic?

...după modelul Gulagului sovietic s-au constituit și în alte țări comuniste, rețeaua „închisorilor morții“?

...acțiunile antiregim din România se înscriau în seria unor manifestări mai ample precum, Carta 77 din Cehoslovacia?

I. Informează-te despre personalitățile din imaginile de mai jos și scrie în casetele rezervate fiecăreia dintre ele, modul în care a ales să lupte împotriva comunismului.

Fig. 1. Poeta Ana Blandiana, inițiatore, alături de scriitorul Romulus Rusan, a Memorialului Sighet

Fig. 2. Ion Gavrilă Ogoraru (1923-2006), conducător al „Grupul Carpații Făgărașan“, a inspirat filmul „Portretul luptătorului la tinerete“

Fig. 3. Elisabeta Rizea, una dintre eroinele rezistenței anticomuniste din satul Nucșoara (Argeș), torturată de Securitate

II. Pornind de la informații cunoscute despre rezistența anticomunistă din România sau despre acțiuni ale disidenților anticomuniști, organizați o dezbatere, comparând acțiunile lor cu unele similare din alte state comuniste est-europene. Scrie aici principalele aspecte care s-au desprins din schimbul vostru de opinii.

Fig. 4. Memorialul Sighet, un muzeu situat în fosta închisoare politică din Sighetu Marmăției

Fig. 5. Celula în care a murit Iuliu Maniu, conducătorul Partidului Național Țărănesc (Sighet)

FIȘA 47. STUDIU DE CAZ: VIAȚA COTIDIANĂ ÎN PERIOADA REGIMULUI COMUNIST

ȘTIAI CĂ...

- ...pentru a viziona filme sau meciuri internaționale, oamenii își montau antene parabolice și astfel puteau prinde posturi de televiziune din țări vecine?
- ...uniforma în școli era aceeași în întreaga țară și avea numărul matricol inscripționat pe ea?
- ...copiii nu așteptau Crăciunul, ci pe Moș Gerilă?

I. Cenaclul „Flacăra” a fost un fenomen cultural unic în perioada comunistă, până în anul 1985 când a fost interzis de autorități. Vizionați filmul, „Remember Cenaclul Flacara” <https://www.youtube.com/watch?v=UejMK3xTwV8>) și dezbați subiectul, căutând informații suplimentare pe internet. Cum explici amploarea pe care a luat-o fenomenul? Ce pericol prezenta Cenaclul, pentru puterea comunistă?

Fig. 1. Poetul Adrian Păunescu (1943-2010), fondator al Cenaclului Flacăra

II. Analizează imaginile care surprind aspecte ale vieții în perioada comunistă. Compară-le cu viața din societatea contemporană. Notează scurte concluzii.

Fig. 2. Defilare de 23 August, Ziua Națională a României

Fig. 3. Bucureșteni stând la coadă la Bucur-Obor, în 1986

Fig. 4. Poster de propagandă cu chipul lui Nicolae Ceaușescu

Fig. 5. Blocuri de locuințe din perioada comunistă

Fig. 6. Spectacol grandios pe Stadionul 23 August, București

FIȘA 48. STUDIU DE CAZ: MANIPULARE ȘI PROPAGANDĂ. OMUL NOU. CONSECINȚE

ȘTIAI CĂ...

...datorită unei eficiente propagande de partid, PCR a crescut de la aproximativ 1 000 de membri în 1944, la 1 000 000 în 1948?

...în 1948, peste 8 000 de titluri de cărți și reviste au fost interzise, printre acestea și opere ale lui Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri și George Coșbuc?

...Nicolae Ceaușescu a dezvoltat cultul personalității sub influența ideologiilor totalitare din țările asiatice (China, Coreea de Nord) pe care le-a vizitat în 1971?

I. Citește textele de mai jos și răspunde la cerințe.

A. „Organizația Pionierilor educă școlarii în spiritul patriotismului socialist, al dragostei și devotamentului nemărginit față de poporul nostru, față de Republica Socialistă România, față de Partidul Comunist Român, (...) le cultivă mândria patriotică pentru realizările obținute în construcția socialismului.”

Statutul Organizației Pionierilor din Republica Socialistă România

B. „În toate colectivele pionierești vor fi organizate cicluri de acțiuni dedicate cunoașterii vieții, operei și activității revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, marele conducător al națiunii noastre socialiste, marele Erou al neamului, (...), ale cărui pilduitoare dăruire și abnegație revoluționară (...) reprezintă pentru toți copiii patriei un strălucit exemplu de patriot înflăcărat, de comunist consecvent revoluționar, care își dedică întreaga viață cauzei partidului și poporului, socialismului și comunismului, triumfului păcii și progresului în întreaga lume.”

Fragment dintr-un articol apărut în ziarul „Scânteia”, în 1989, cu ocazia sărbătoririi a 40 de ani de la înființarea Organizației Pionierilor din România

1. Ce obiective avea Organizația Pionierilor din România comunistă, conform sursei A?

---

2. Cum este prezentat „tovarășul Nicolae Ceaușescu” în sursa B?

---

3. Cui se adresa Statutul Organizația Pionierilor?

---

4. Cui se adresa articolul din ziarul Scânteia?

---

5. Ce cuvinte se repetă în cele două texte? Cu ce scop?

---

6. Cu ce cuvinte sunt asociate? Cu ce scop?

---

7. Pornind de la aceste texte, dar și de la cunoștințele tale din lecție, scrie opinia ta despre cum trebuia să fie „omul nou” al regimului comunist.

Fig. 1. Elevi în uniformă de pionieri

Fig. 2. Una dintre distincțiile acordate pionierilor fruntași

FIȘA 49. STUDIU DE CAZ: EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU

ȘTIAI CĂ...

...„Primăvara de la Praga“ este denumirea revoltei anticomuniste din 1968 din Cehoslovacia, înfrântă de tancurile Tratatului de la Varșovia, Ceaușescu refuzând să participe la această acțiune?

...de teama unei intervenții sovietice în România, Nicolae Ceaușescu a înființat în 1968, Gărzile Patriotice?

...deși românii beneficiau de dreptul de vot, procesul electoral a fost întotdeauna trucat?

Fig. 1. Membri ai Gărzilor Patriotice, în timpul unei instrucții

I. Caută pe internet informații despre „circurile foamei“ din timpul lui Nicolae Ceaușescu. De ce sunt considerate unul dintre proiectele megalomane aberante ale dictatorului? Compară-le cu mallurile de astăzi. Găsești asemănări? Dar deosebiri? Dezbateți subiectul. Scrie aici, câteva concluzii.

Fig. 2. Un „circ al foamei“ neterminat

Fig. 3. Ștefan Voitec înmânându-i lui Nicolae Ceaușescu sceptrul prezidențial în 1974

Fig. 4. „Victoria Socialismului“, unul dintre proiectele megalomane ale lui Nicolae Ceaușescu (astăzi, Bulevardul Unirii)

FIȘA 50. ROMÂNIA ÎN CONTEXTUL RĂZBOIULUI RECE

ȘTIAI CĂ...

...Stalin a interzis statelor comuniste satelit să accepte ajutorul financiar oferit de SUA, prin Planul Marshall?

...intervenția militară sovietică împotriva revoltei anticomuniste din Ungaria s-a soldat cu 2 500 de morți, 13 000 de răniți și deportarea și exilarea a peste 100 000 de unguri?

...România este membră a ONU din 1955?

Fig. 1. Gheorghe Gheorghiu-Dej și Nicolae Ceaușescu

I. Citește cu atenție textele și răspunde la cerințe.

- A. „Respectarea strică a principiului potrivit căruia toate partidele marxist-leniniste sunt egale în drepturi, a neamestecului în treburile interne ale altor partide, a dreptului exclusiv al fiecărui partid de a-și rezolva problemele politice și organizatorice, de a-și desemna conducerea, (...), reprezintă condiția esențială pentru soluționarea justă a problemelor (...).“

Declarația din aprilie 1964 a PMR

- B. „...Ajunși la Moscova, am aflat despre ceea ce s-a numit «Criza rachetelor din Cuba» (...) Făceam parte din Tratatul de la Varșovia, prin urmare am fi fost obligați, conform tratatului să intrăm în război alături de sovietici dacă ar fi început, iar noi nu ștusem nimic (...) Am scris la Casa Albă secretarului de stat Dean Rusk o scrisoare în care spuneam că indiferent de ce s-ar întâmpla, noi nu purtăm niciun fel de vină (...).“

Mărturia lui Corneliu Mănescu, ministrul român al Afacerilor Externe, 1961-1972, Magazin istoric 12/2000

- C. „În blocul sovietic, Ceaușescu are legături unice cu Orientul Mijlociu. România este singurul membru al Pactului de la Varșovia care are relații diplomatice strânse atât cu Israelul, cât și cu Organizația pentru Eliberarea Palestinei – OEP, către care a livrat arme și a oferit posibilități de antrenament. (...), și continuă relațiile bune cu (...) Libia, Siria, Irak și Iran. (...) România și-a menținut contacte active cu Statele Unite, mai mult decât oricare altă țară din Europa de Est.“

Notă a CIA din 1987

1. Pe ce doctrină se bazează partidele din blocul socialist (sursa A)?

---

2. Cine se afla la conducerea PMR, în aprilie 1964?

---

3. Ce opinie aveau conducătorii PMR față de amestecul Moscovei în treburile interne ale statelor blocului socialist (sursa A)?

---

4. Ce idee exprimă sintagma, „blocul sovietic“, prezentă în sursa C?

---

5. Cu ajutorul surselor B și C, dar și al imaginilor de mai jos, enumeră câteva acțiuni de politică externă ale RSR, independente de Pactul de la Varșovia, în perioada Războiului Rece.

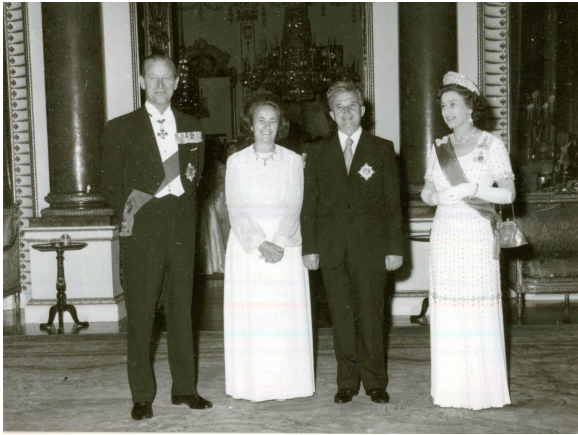

Fig. 2. Cuplul prezidențial român este primit de către Elisabeta a II-a la Palatul Buckingham în iunie 1978

Fig. 3. Nicolae și Elena Ceaușescu cu Pol Pot, 1978

6. Definește printr-un cuvânt, comportamentul Moscovei față de statele aliate (sursa B).

II. Studiază cu atenție harta, drapelele de pe stema Tratatului, caută informații într-un atlas istoric, dar și pe internet și răspunde apoi cerințelor.

Fig. 4. Harta statelor socialiste, membre ale Pactului de la Varșovia.

Fig. 5. Stema Tratatului de la Varșovia (1955)

1. Care au fost statele membre ale Tratatului de la Varșovia?

---

2. Ce mare stat socialist nu făcea parte din Tratat?

---

3. De ce Albania este marcată pe hartă printr-o zonă hașurată?

---

4. Când a încetat să mai existe Tratatul de la Varșovia?

Fig. 6. Tancuri sovietice invadând străzile din Praga (1968)

Fig. 7. Distrugerii provocate de trupele sovietice, în timpul intervenției împotriva revoltei anticomuniste din Ungaria (Budapesta, 1956)

FIȘA 51. REGIMUL POLITIC DEMOCRATIC DIN 1989 PÂNĂ AZI

ȘTIAI CĂ...

...în timpul revoluției anticomuniste s-au înregistrat 1 100 de morți și 3 322 de răniți?

...în decembrie 1989 doar posturile de radio Europa Liberă și Vocea Americii au furnizat românilor informații despre evenimentele din țară?

...în „Proclamația de la Timișoara” revoluționarii au cerut ca foștilor securiști și celor care au avut funcții în vechiul Partid Comunist să nu li se permită participarea la noua guvernare?

I. DOSAR. Realizează un dosar din interviuri luate de la persoane care au trăit în comunism, au participat la evenimentele din decembrie 1989 și au fost martore la procesul de revenire la democrație în România. Formulează-ți întrebările în funcție de aspectele care te interesează mai mult. Aduăgă dosarul la PORTOFOLIU.

Fig. 1. Revoluția în București (1989)

Fig. 2. Dumitru Mazilu, Ion Iliescu și Petre Roman (de la stânga la dreapta), noii lideri de la București (23 decembrie 1989)

Fig. 3. Minerada din 1990 (foto stiri.tvr.ro)

II. Alege unul dintre cei patru președinți ai României postdecembriste și caută pe internet informații despre modul în care acesta a contribuit la consolidarea democrației parlamentare și la integrarea României în structurile euro-atlantice. Aduăgă fișele la PORTOFOLIU.

Fig. 4. Ion Iliescu (1990-1996, 2000-2004)

Fig. 5. Emil Constantinescu (1996-2000)

Fig. 6. Traian Băsescu (2004-2014)

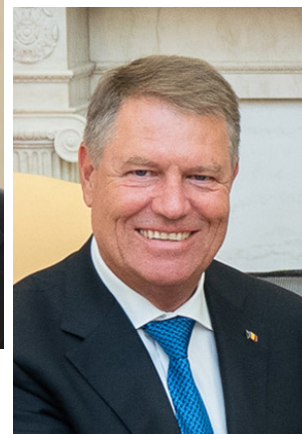

Fig. 7. Klaus Iohannis (2014 – prezent)

FIȘA 52. STUDIU DE CAZ: CONSTITUȚIA ROMÂNIEI DIN 1991

ȘTIAI CĂ...

...pragul electoral pe care un partid trebuie să îl atingă pentru a intra în Parlament este de 5% din totalul voturilor exprimate?

...în România, pentru a înființa un partid politic sunt suficienți trei membri?

□ ...Parlamentul poate suspenda președintele mult mai ușor decât poate președintele dizolva Parlamentul?

I. Caută pe internet sau în librării textul Constituției actuale a României, dar și pe cel al Constituției din 1923 și compară titlurile, capitolele, unele articole. Ce asemănări observi? Dar deosebiri?

II. Scrie un text, din minimum cinci enunțuri, în care să prezinți importanța unei constituții într-un sistem democratic. Răspunde totodată la întrebarea: Este suficientă existența unei constituții pentru ca sistemul să fie democratic?

III. Scrie un scurt referat despre semnificația elementelor heraldice care compun Stema României. Menționează în prezentarea ta și celelalte simboluri naționale (Tilul I, Art. 12 din Constituția României). Aduă referatul la PORTOFOLIULUI.

FIȘA 53. INTEGRAREA EURO-ATLANTICĂ A ROMÂNIEI

ȘTIAI CĂ...

...începând cu anul 2005, Ziua NATO în România se celebrează în prima duminică a lunii aprilie?

...din 2018, pentru prima dată în istoria sa, NATO are și un imn oficial?

...în 2019, România a deținut pentru 6 luni, Președinția rotativă a Consiliului Uniunii Europene?

I. Citește textul și răspunde la cerințe.

- „Părțile convin că un atac armat împotriva uneia sau a mai multora dintre ele în Europa sau în America de Nord va fi considerat ca un atac împotriva tuturor și, în consecință, (...), fiecare dintre ele, (...), va da asistență Părții sau Părților atacate, (...), inclusiv folosirea forței armate, pentru a restaura și a menține securitatea zonei Nord-Atlantice.“

Art. 5 al Tratatului Atlanticului de Nord

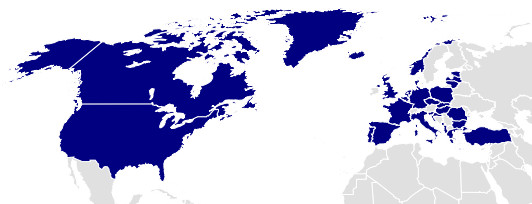

Fig. 1. Statele membre ale NATO

1. Conform textului și hărții, la ce zonă geopolitică se referă Tratatul?

---

2. Ce avantaje decurg din apartenența unui stat la NATO?

---

3. La ce mijloace de securitate pot recurge statele membre ale NATO, conform art. 5 al Tratatului?

II. Completează liniile din tabelul de mai jos cu informațiile care lipsesc, corespunzătoare fiecărei etape a integrării euro-atlantice a României.

1991	_____
1992	_____
1993	_____
1994	_____
1995	_____
2000	_____
2002	_____
29 martie	_____
2004	_____
2005	_____
1 ianuarie 2007	_____

Fig. 2. Arborarea drapelului României, la Cartierul General al NATO de la Bruxelles, 2 aprilie 2004 (foto adevărul.ro)

Fig. 3. Summitul NATO de la București (aprilie 2008), cel mai mare ca dimensiuni din istoria Alianței (6 500 participanți)

Fig. 4-5. Elemente ale scutului antirachetă de la Deveselu (foto PSNEWS)

Fig. 6. Semnarea Tratatul de la Lisabona (2009), ultimul în seria tratatelor de bază care reglementează funcționarea Uniunii Europene

Fig. 7. Parlamentul European, în cadrul căruia România îi revin 33 de locuri